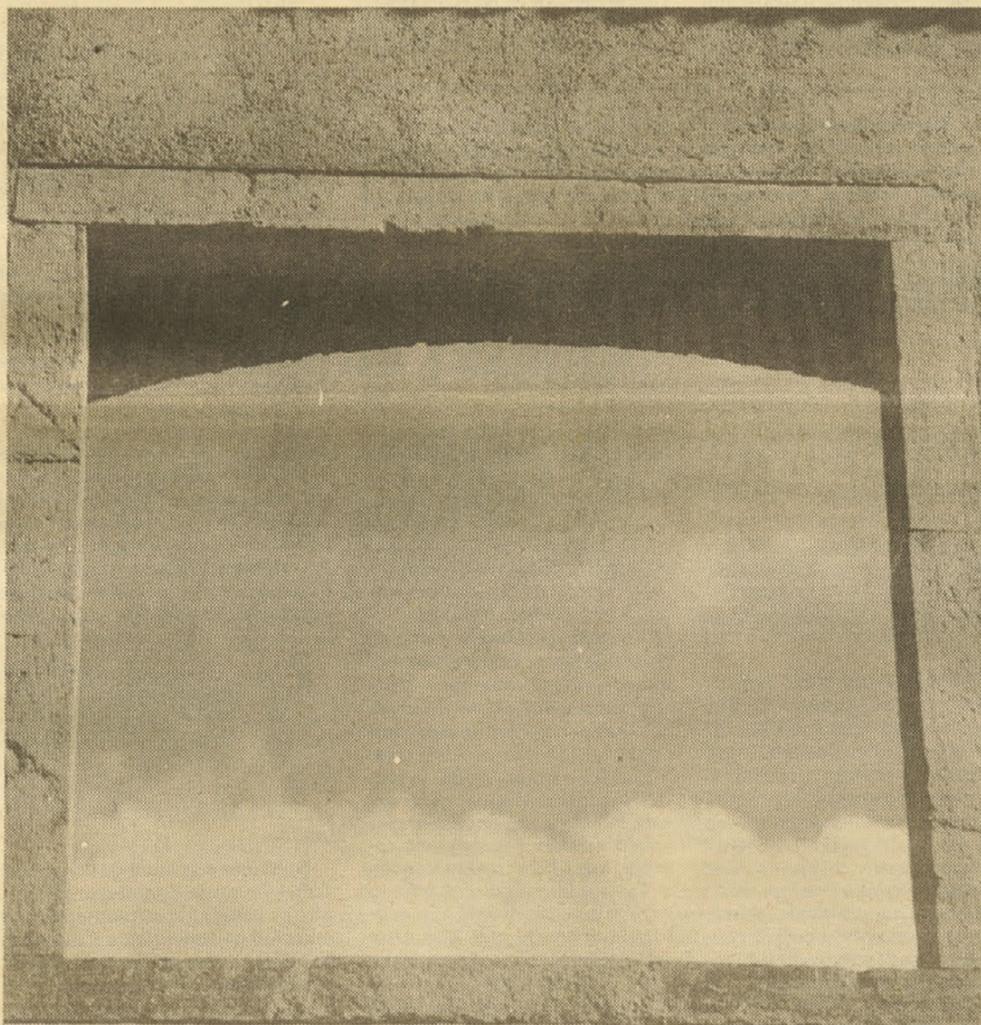


prosvetni delavec



Miroslav Zdovc: Ura brez kazalcev, 1977

Ob dnevu republike

Daljave, sončna prostranstva onkraj zamegljenega obzorja... Kaj bi človek brez njih, o čem bi sanjal, v kaj upal, čemu namenjal svoja iskanja?

Kako bi brez zaupanja v lepe dni praznovali veliki dan republike, porojene v stokrat mračnejših časih — iz nezlomljive človekove vere v boljše dni?

Kaj bi pri našem delu z mladimi, z rodovi, rojenimi v nič kaj sončnih časih, brez upanja v drugačne čase in brez zaupanja v naše skupne zmožnosti, da se do njih dokopljemo — pa tudi brez jasne zavesti, kaj dati mladim na to pot v prihodnost?

Znanje, kleno znanje za jutri jim moramo dati. Brez njega ne bi mogli slediti tehnološkemu vzponu današnjega sveta. V tem znanju pa mora biti tudi nekaj ustvarjalnega nemira in veliko nepotešene želje po novem znanju, da bodo šli v korak s časi, ki prihajajo.

Človečnost in z njo povezane moralne vrednote so druga temeljna razsežnost sodobne vzgoje. Brez nje človeštvo ne bi imelo prave prihodnosti niti naša civilizacija in kultura trdnih temeljev.

Zvestoba sebi, svojemu narodu in svoji domovini je tretja razsežnost, na katero nas dan republike posebej opozarja. Kako bi preživeli v današnjem svetu, prepolnem trenj in navzkrižij, če ne bi bili povezani in složni v skupni domovini, skupaj z vsemi narodi in narodnostmi, ki so tistega že davnega 29. novembra izbrali skupno pot v prihodnost?

JOŽE VALENTINČIČ

Med drugim preberite

- S POSLUHOM ZA UČENCA IN UČITELJA, str. 2
- SVETOVALCI MORAJO BITI VRHUNSKI STROKOVNJAKI, str. 2
- KAKO DO DOBRIH DELAVCEV IN TEHNIKOV, str. 3
- OBJAVE, str. 5
- PO SVOJI POTI DO VZGOJNIH CILJEV, str. 9
- ALKOHOLIZEM IN PEDAGOŠKO DELO, str. 10

Razvoj vzgoje in izobraževanja in zveza komunistov

Na podlagi tez za razpravo, ki jih je sprejelo predsedstvo CK ZKS na svoji 14. seji in so bile 7. novembra 1986 objavljene v prilogi 45. številke Komunističnega glasila, se v Zvezi komunistov dogovarjamo o naših nalogah pri nadaljnjem razvoju vzgoje in izobraževanja v naši republici. Razprave bodo potekale do srede decembra, sklenili pa jih bomo na plenumu CK ZKS; tedaj bomo sprejeli tudi stališča, sklepe in usmeritve za dejavnost komunistov pri dopolnjevanju vzgojno-izobraževalnega sistema in družbene izobraževalne politike. V razpravi in na plenumu se moramo dokopati do enotnih pogledov na poglobljena razvojna vprašanja tega področja družbenega dela in tako ustvariti temelj za enotnejšo akcijo komunistov pri reševanju teh vprašanj. Pa ne toliko v sami naši organizaciji, saj Zveza komunistov neposredno ne odloča o razvoju vzgoje in izobraževanja. Gre predvsem za enotno delovanje komunistov v vseh samoupravnih organizacijah in skupnostih, družbeno-političnih organizacijah, zlasti v Socialistični zvezi delovnega ljudstva ter v strokovnih in družbenih organih, v katerih se v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja odloča o razvoju na tem področju. Ob taki nameri pomeni razprava med komunisti tudi pripravo za naše sodelovanje v razpravi in sklepanje o poročilu, ki ga je o preobrazbi vzgoje in izobraževanja za Skupščino SR Slovenije pripravil njen izvršni svet; o njem bodo potekale razprave med delegati, v širši javnosti pa predvsem v okviru socialistične zveze. Ta zapis je zato tudi poziv komunistom prosvetnim delavcem, naj začno (če tega doslej niso storili) razpravljati o omenjenih tezah. Svoja stališča, mnenja, pobude in predloge naj sporočijo občinski ali drugi ustrezni organizaciji ZKS in se tako tudi pripravijo za enotno nastopanje v razpravah o poročilu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Marsikdo se najbrž sprašuje, zakaj smo v Zvezi komunistov znova začeli razpravljati o vzgoji in izobraževanju. O enem od razlogov smo že govorili: poudarjeno je bilo, da je treba poudariti poglede na akcije med komunisti samimi. Do zdaj pa je bilo enotnosti premalo. Prav to je pri opredeljevanju do posameznih vprašanj povzročalo precej nejasnosti, torej tudi njihovo nenačelno reševanje in marsikdaj odmikanje od dolgoročno postavljenih ciljev in nalog. To kažejo zdajšnje razmere in težnje v preobrazbi, s katero smo, povedano malo poenostavljeno, kljub mnogim dobrim dosežkom ustvarili takšen vzgojno-izobraževalni sistem in vodili takšno izobraževalno politiko, ki bolj ustrežata sedanjosti kot pa prihodnosti. Toda ta trditev ne pomeni, da imajo prav tisti, ki poudarjajo, da preobrazba vzgoje in izobraževanja ni bila potrebna, da je zgrešena. Pomeni le to, da je bila doslej premalo temeljita, dosledna in da ja zajela premalo prvin, ki sestavljajo vzgojo in izobraževanje kot neločljiv del družbe. Prepričan sem tudi, da bi se, če se preobrazbe vzgoje in izobraževanja ne bi lotili, znašli v precej slabšem položaju, da bi ob vzgojno-izobraževalnem sistemu, kakršen je bil pred reformo, še težje premagovali krizo v razvoju družbe, h kateri je deloma tak sistem tudi sam prispeval. Da je to res, potrjujejo evalvacijske raziskave, ki opozarjajo, da pri odpravljanju slabosti ne smemo podleči skušnjavi, da bi stvari vračali na staro.

Kljub temu pa ostaja resnica, da do zdaj spremembe v vzgojno-izobraževalnem sistemu, njegovi organizaciji, vsebinski in didaktični zasnovi ter možnostih za njegov razvoj, torej tudi to, kar je s temi spremembami doseženo, ne zagotavlja toliko in takšnega znanja, ki bi kot kakovostni družbeno-produkcijski in individualno-humanizacijski dejavnik omogočalo prehod od ekstenzivnega k intenzivnemu gospodarskemu, kulturnemu, socialnemu in celotnemu družbenemu razvoju ter kar najboljši izobrazbeno-vzgojni in kulturni razvoj vsakega posameznika. Takšno znanje pa je temeljni pogoj za izhod iz krize in za to, da se vsa naša družbena skupnost usposobi za izzive t.i. tretje tehnološke revolucije, torej za zdajšnje zahteve in še bolj za tiste, ki se napovedujejo v prihajajočem 21. stoletju. Vzgojni in izobrazbeni dosežki še ne vsebujejo dovolj kalli za korenite spremembe v tehnološkem in tehničnem razvoju materialne proizvodnje in na vseh drugih področjih družbenega dela, pa tudi ne za hitrejšo osvoboditev človeka, za razvijanje in sproščanje njegovih ustvarjalnih moči, potrebnih za obvladovanje še odujjenih naravnih in družbenih sil.

V tem je bistveni razlog za odločitve, da se problematika vzgoje in izobraževanja znova uvrsti na dnevni red razprav in dejavnosti Zveze komunistov. To nam nalagajo tudi usmeritve zadnjih kongresov ZK Slovenije in ZK Jugoslavije, ki postavljajo znanje med najpomembnejše dejavnike za izhod iz krize in za naš nadaljnji razvoj. Zato tudi so v tezah za razpravo tako poudarjena razvojna vprašanja vzgoje in izobraževanja, saj so to obenem tudi temeljna idejno-politična vprašanja, njihovo ustrezno reševanje pa je pogoj za reševanje drugih vprašanj, ki jih po tradiciji uvrščamo med idejnopolitična v ožjem pomenu te besede. Ustreznejše in hitrejšo reševanje vprašanj našega razvoja pa lahko veliko pripomore tudi k uveljavitvi izhodišč in ciljev preobrazbe, ki so ob slabostih v reformni praksi velikokrat videti dvomljiva. V zdajšnji razpravi in dejavnosti gre torej tudi za prizadevanja, da utrjujemo zavest o tem, da je preobrazba vzgoje in izobraževanja nujna, da dosežemo družbeno soglasje o njenih poglobljenih smereh in tako odpravimo številne ovire, ki so doslej preprečevale uspešnejše uresničevanje dolgoročnih ciljev in nalog v družbeni praksi. Navsezadnje je uspešnost ali neuspešnost uresničevanja katerega koli družbenega načrta odvisna predvsem od volje in pripravljenosti ljudi, seveda pa tudi od njihovega znanja za spreminjanje sedanjega.

JOŽE MIKLAVČ



dogodki
novosti

Svetovalci morajo biti vrhunski strokovnjaki

Na skupni seji Izvršnega odbora Sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti in Sveta za vprašanja izobraževanja, znanosti in kulture (letošnjega 10. novembra) so obravnavali poročilo Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo o stanju v vzgoji in izobraževanju, osnutek Zakona o pedagoški službi in osnutek resolucij o uresničevanju družbenega načrta SR Slovenije in SFR Jugoslavije za obdobje 1986—1990 v prihodnjem letu.

V poročilu o preobrazbi vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji so ocenjene izkušnje iz prvega obdobja uresničevanja Zakona o usmerjenem izobraževanju, ko je srednješolsko izobraževanje končal prvi rod učencev in se vključil v delo ali v visokošolsko izobraževanje. Izhodišče za obravnavo šolstva je vloga izobrazbe v družbenem razvoju Slovenije, ponovno so osvetljeni temeljni cilji preobrazbe, razgledan je gnotni okvir nastajanja nove šole. Precej besedila govori o pedagoških delavcih, ki uresničujejo spremembe v sistemu vzgoje in izobraževanja ter o dostopnosti šole mladim in odraslim. Poročilo povzema ugotovitve evalvacijskih raziskav in znova poudarja glavne smeri nadaljnje preobrazbe, govori o preobrazbi visokošolskega izobraževanja in o družbenogospodarskih odnosih v izobraževanju. Vsa ta vprašanja so zelo pomembna za nadaljnji razvoj vzgoje in izobraževanja. Ne gre le za navadno poročilo, so menili na seji, temveč za celostno oceno stanja v našem šolstvu. V prihodnjih tednih bodo o tem javne razprave po občinskih svetih sindikatov in družbenopolitičnih organizacijah, v januarju pa se bo sestalo predsedstvo slovenskih sindikatov in ob pripombah in dopolnilih ponovno pretreslo poročilo o preobrazbi vzgoje in izobraževanja.

V razpravi o pedagoški službi so poudarili, naj ta deluje kot nadzorna, raziskovalno-razvojna in svetovalna služba.

Prosvetni delavci in njihovi časopisi

Letošnjega 27. oktobra je predsednica Sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Marija Todorović sprejela člane predsedstva Zveze učiteljskih društev iz Beograda — učiteljci Cveto Djurašković in Anko Matković, pedagoginja Ljiljana Alimpić in direktorico ter glavno in odgovorno urednico Prosvetnega pregleda, časopisa za vzgojo in izobraževanje SR Srbije, Biljano Grozdanić. Pogovora o položaju in nalogah prosvetnih delavcev v Srbiji pa tudi o jugoslovanskih prosvetnih časopisih se je udeležil tudi predsednik Zveznega odbora Sindikata delavcev v vzgoji, znanosti in kulturi Boris Lipužič.

Cveta Djurašković je seznanila predsednico sveta zveze jugoslovanskih sindikatov z zahtevami srbskih prosvetnih delavcev. Ti menijo, da bi se moral jugoslovanski sindikat resneje ukvarjati s težavnim gnotnim položajem delavcev v vzgoji in izobraževanju v vseh republikah in pokrajinah. V imenu upokojenih učiteljev je spregovorila Anka Matković, Ljiljana Alimpić pa je poudarila, da se prosvetni delavci kljub težavnim razmeram, v katerih žive in delajo, dobro za-

Predlagali so, da je treba Zakon o pedagoški službi nekoliko dopolniti. Še posebej so poudarili, da sta za svetovalce potrebni strokovnost in ustvarjalnost (svetovanje naj bo temeljna naloga pedagoške službe).

Pedagoška služba se ne sme omejit le na šole, temveč mora zajeti tudi izobraževanje odraslih; tudi to moramo upoštevati v zakonih tako kot proizvodno delo in delovno prakso, ki potekata v ozidih.

V precepu je bila tudi svetovalčeva izobrazba. Ta mora biti visoka, vsaj v strokah, kjer je takšno izobrazbo mogoče pridobiti, vsekakor pa naj bi bili svetovalci zmeraj tudi pedagoški in andragoški usposobljeni.

Z resolucijskimi usmeritvami o uresničevanju družbenega načrta SR Slovenije in SFR Jugoslavije za prihodnjih pet let so se udeleženci povečini strinjali, ugotovili pa so, da je veliko predvidenih dejavnosti preveč administrativnih in da ponekod, ko zvezna resolucija ponuja natančne rešitve posameznih vprašanj, s tem presega svojo pristojnost. Ob slovenski resoluciji so pripomnili, da je nujno zagotoviti ukrepe, s katerimi bi preprečili, da se zmanjša število neustrezno usposobljenih delavcev, ki opravljajo po zahtevnosti sicer ustrezno opredeljena dela in naloge. V osnutku resolucije je uvedena prispevna stopnja. S tem se sindikati ne strinjajo, saj je prispevna stopnja le instrument, s katerim se uravnava priliv dogovorjenega denarja. Sindikat zahteva, da mora vsota denarja, namenjena za skupne potrebe, ohraniti realno raven iz leta 1986 in da je pri tem treba upoštevati prednost raziskovalne dejavnosti in izobraževanja. Ne strinja se z mnenjem, naj bi v osnovnem šolstvu samo zmanjševali razlike med občinami pri vrednotenju zagotovljenega programa, temveč zahteva, naj se te razlike v prihodnjem letu povsem odpravijo — in sicer tiste v osnovnem šolstvu in v osnovnem zdravstvenem varstvu.

L. L.

vedajo svojih dolžnosti in skrbje za svoje strokovno spopolnjevanje.

Biljana Grozdanić je pripovedovala o dejavnosti jugoslovanskih prosvetnih časopisov, ki si v svoji sekcijski prizadevajo za večjo enotnost v vzgoji in izobraževanju, pa tudi o pomanjkanju denarja, ki ovira te časopise, da bi lahko bolje delovali. Poudarila je, da njihovi ustanovitelji, republiški in pokrajinski odbori, sindikati delavcev v izobraževanju, znanosti in kulturi, ne skrbijo povsod enako za tovrstne časopise. Vzrok za takšne razmere je predvsem v tem, da položaj teh časopisov ni sistemsko rešen. Zahtevala je, naj svet zveze jugoslovanskih sindikatov naredi kaj za to, da bi se razmere za delo v teh časopisnih hišah izboljšale.

Marija Todorović in Boris Lipužič sta poročala, kako si v sindikatu prizadevajo za izobraževanje in boljše razmere prosvetnih delavcev, v ta namen pa so začrtali tudi nekaj akcij, ki naj bi v prihodnosti pomagale odpraviti težave v vzgoji in izobraževanju, pa tudi težave prosvetnih delavcev in njihovih časopisov.

B. G.

S posluhom za učenca in učitelja

Pedagoško delo je temelj, na katerem ustvarjamo prihodnost. Če bi torej armada ustvarjalcev in uresničevalcev zamislila (okrog 250 tisoč pedagoških delavcev v Jugoslaviji) omagala, potem naša družba najbrž ne bi več napredovala. To je le ena slikovitih misli s pravkar minulega kongresa jugoslovanskih pedagogov v Mariboru.

Pedagogika je znanstveno-teoretična podlaga vzgoje in izobraževanja, z raziskovanjem mora ustvarjati temelje za spremembe v vzgoji in izobraževanju, stremeti mora za novimi in boljimi rešitvami, preučevati zdajšnje stanje, ponujati možnosti za napredovanje in razvijanje pedagoške prakse, hkrati pa povečevati učinkovitost vzgoje in izobraževanja.

Na kongresu v Mariboru so namenili osrednjo pozornost vlogi pedagogike in pedagoških delavcev v nadaljnjem razvoju vzgoje in izobraževanja v samoupravni socialistični družbi. Najznačilnejše misli iz kongresnih referatov smo povzeli že v prejšnji številki, več kot sto trideset koreferatov pa so prijavi udeleženci štirih delovnih skupin; v te se je razdelilo blizu petsto ljudi — skoraj še enkrat toliko, kot so jih organizatorji pričakovali.

Prva skupina se je lotila **teoretično-metodoloških problemov pedagogike in njene vloge v razvoju vzgoje in izobraževanja**. Razpravljali so o odnosu med pedagogiko in njenimi panogami, zlasti posebnimi didaktikami in pedagogikami in o nastajanju novih pedagoških smeri. Tako

da se je pedagoška teorija v preteklosti politizirala in se podrejala dnevnim političnim potrebam, zdaj pa je čas, da se pedagoška znanost osamosvoji in si poveča ugled. Opozorili so, da je treba bolj skrbeti za mlade znanstvenike na pedagoškem področju. Ne sme se več dogajati, da upokojeni profesorji nadaljujejo redno delo zato, ker nimajo naslednikov za svoja dela in naloge.

Razvoj vzgojno-izobraževalnega sistema in podružbljanje vzgoje in izobraževanja je bila tema za delo druge skupine. Zagrebške raziskave so pokazale, da se odnos med izobraževanjem in delom z reformo ni skoraj nič spremenil. Prejšnji način usposabljanja za delo je bil v marsičem učinkovitejši od zdajšnjega, saj ta v praksi še ni dovolj izoblikovan. Dokler bo prevladovala

ki jih ponuja sodobna učna tehnologija, niso dovolj izrabljene. Ko so razmišljali o šoli in pouku, so poudarili, da je še zmeraj premalo učne diferenciacije, individualizacije in praktičnih vaj. Učenci se lahko uspešno razvijajo v subjekte vzgojnega procesa, če so medosebni odnosi med udeleženci procesa humani in osebni, enakopravni, pomembno je zlasti sodelovanje med učitelji in učenci. Preseneča podatek, da ima kar 34 % otrok v prvih razredih osnovne šole živčne motnje. Tako so povedali udeleženci iz Zagreba. Še bolj osupljivo je, da prinesejo otroci živčnost od doma — torej bo treba nekoliko več razmišljanja in skrbi nameniti družini, ne pa krivdo vselej iskati v šoli in pouku, pri učiteljih.

O izobraževanju in strokovnem spopolnjevanju pedagoških delavcev so govorili v četrti delovni skupini. Reforma šolskega sistema je nastala s trudom, tega pa smo premalo namenili izobra-

ževanju in strokovnemu spopolnjevanju učiteljev.

Udeleženci so razčlenili stanje v nekaterih jugoslovanskih mestih; tako na primer v Zadru kar 75 odstotkov anketiranih ni zadovoljnih z izobraževanjem učiteljev (anketirali so 300 učiteljev in 85 ravnateljev šol). Pedagoško znanje, pridobljeno na fakultetah, učiteljem kasneje bolj pomaga, saj je preveč odmaknjeno, pa tudi metode izobraževanja so zelo enostranske in zastarele. Zaradi vsega tega težko pričakovati od učitelja, da bo sam ravnal drugače. Ščasoma naj bi imel vsak pedagoški delavec visoko izobrazbo. Razviti morali tako imenovani integrirani model izobraževanja učiteljev, ki naj bi zajel znanje, spretnosti in čustveno socialne sposobnosti.

Slab gnotni položaj pedagoških delavcev verjetno ne spodbuja njihovega strokovnega spopolnjevanja, zato bi moral najbrž reševati težave najprej tega konca.

Sklepna stališča

Kongresne dokumente bodo izdelali kasneje — vodilo pri sestavi bodo stališča, ki so jih oblikovali udeleženci posameznih delovnih skupin.

● Skupina za teoretično-metodološke probleme pedagogike in njeno vlogo v razvoju vzgoje in izobraževanja se zavzema za kritično in vsestransko preučevanje vzgojno-izobraževalne dejavnosti (določaj zdaj je bilo le-to omejeno na tehnike vzgojne dejavnosti brez posebnih teoretičnih podlage, obogatene z znanstveno marksistično vsebino), ki je ključ k napredovanju pedagoške znanosti. Vzgoja ni le zadeva pedagogike, temveč širše družbe. Zavedati se moramo vrednosti temeljnih pedagoških raziskav in se zavzemati za poenotenje znanstvenega dela po vsej državi.

● Vzrok za to, da današnja preobrazba sistema vzgoje in izobraževanja ne temelji na potrebnih pedagoških in drugih znanstvenih spoznanjih, in da rešujemo v Jugoslaviji različno posamezna vprašanja različno, je predvsem neizdelana teorija usmerjenega izobraževanja. To je potrdila komisija za razvoj vzgojno-izobraževalnega sistema in podružbljanje vzgoje in izobraževanja. Sklenili so, da moramo bolj skrbeti za nepretrno izobraževanje vsakogar in bolje obveščati javnost in pedagoške delavce o dogodkih s področja vzgoje in izobraževanja pri nas in v svetu (v različnih revijah, časopisih, strokovni literaturi). Spodbuditi moramo nastajanje eksperimentalnih ustanov za vzgojno-izobraževalno dejavnost. Zvezi pedagoških društev je treba predlagati, da čimprej izdela makroprojekta o teoriji in modelu šole kot temeljne nosilke vzgojno-izobraževalne dejavnosti in o teoriji in praksi usmerjenega izobraževanja v naši državi. Spodbuditi moramo tudi ustanovitev primerne organa na zvezni ravni, ki bi ob nepretrnem spremljanju in usmerjanju vzgoje in izobraževanja skrbel še za omenjena makroprojekta.

● Eno pomembnejših stališč skupine, ki se je ukvarjala z vlogo ustanov nadaljnjem razvoju vzgoje in izobraževanja je, da mora pedagogika čimprej premagati tradicionalno omejenost na šolska vprašanja in se več ukvarjati s preučevanjem družine, različnih društev in organizacij, ki so tudi ključne pri vzgoji in izobraževanju mladega (ne le mladega) človeka. V prihodnje naj bi pod okriljem Zveze pedagoških društev Jugoslavije pripravili več strokovnih posvetovanj o teh vprašanjih.

● Skupina za izobraževanje in strokovno spopolnjevanje pedagoških delavcev se je zavzela za bolj kakovostno usposabljanje pedagogov in učiteljev na fakultetah in visokih šolah. Visokošolski pouk mora biti najsodobnejše začetno, saj je znano, da so spremembe v šolah povečini odvisne od usposobljenosti učiteljev, ki večinoma ponavljajo socialne modele lastnega šolanja na fakultetah in visokih šolah. Pretežno teoretično izobraževanje učiteljev, kakršno poznamo danes, je treba bolj prežeti s prakso. Potrebne bi bile korenite spremembe gnotnega položaja pedagoških delavcev v šolah, saj je urejenost letnih pogojev za kakovostne usposabljanje učiteljev in boljše vzgojno-izobraževalno delo. Poudarili so še, kako zelo nujno je redno in sistematično strokovno spopolnjevanje pedagoških delavcev in zmanjšanje razlik v sistemih vzgoje in izobraževanja med jugoslovanskimi republikami in pokrajinama.

LUČKA LEŠNIK

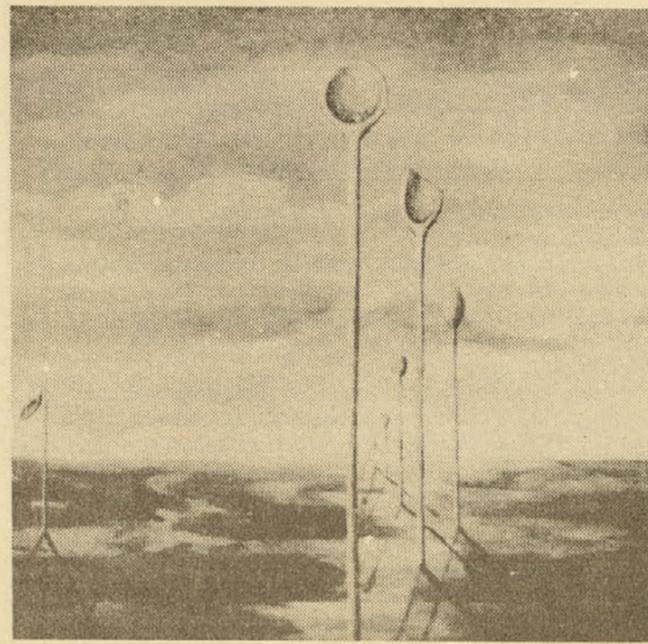
Rekli so...

...Do zdaj je bil šolski pedagog specialist splošne prakse v strokovni pedagoški službi, vprašanje pa je, ali bo tako tudi v prihodnje. Najbrž bo šolski pedagog socialne naloge prepustil socialnemu delavcu, psihološke psihologu, defektološke defektologu, zdravstvene zdravniku itn. Tako bo šolski pedagog lahko svojo raziskovalno in inovacijsko vlogo usmeril v pouk in njegove dopolnilne oblike, k učiteljem in učencem. (Dr. Milan Silov, Zagreb)

...Če bi učence navadili delati bolj samostojno v šoli, pri pouku, bi bilo celotno vzgojno-izobraževalno delo bolj smotno, učencu bi omogočilo napredovanje po njegovih sposobnostih. Znanje bi postalo trajnejše, učenci bi bili veliko bolj dejavni, pridobili bi si potrebne delovne navade, to pa je

pravzaprav naloga šole in pouka. (Mag. Hašim Muminović, Sarajevo)

...Študij na fakultetah naj bo zasnovan tako, da študenti ne dobe le najnovejših informacij in slovstva, temveč jim mora pomagati, da si sami čim bolj ustvarjalno pridobivajo znanje. Zato se je treba izogibati predavanju, kakršna so zdaj v navadi, študij moramo bolj individualizirati in poprestriti s seminarji, s konzultacijami in vajami. Izpit naj bo le ena od možnosti za preverjanje študentove usposobljenosti. Študentom moramo omogočiti čim več stika s prakso, da bodo lažje presodili svoje sposobnosti, znanje in — pomanjkljivosti. Zavzemamo se za nepretrno izobraževanje učiteljev! (Mag. Ranko Jindra, Osijek)



Milan Čirović: Kazipot

pobude
odmevi

Prosvetni delavec — časopis, ki ga res potrebujemo!

Praktik najbolj ve, kje ga čevelj žuli

Uredništvo Prosvetnega delavca je letos nekajkrat obvestilo bralce, da je ogroženo nadaljnje neokrnjeno izhajanje glasila, ker je Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, ki razpolaga z denarjem, zadržal mošnjiček. O tem je 28. 5. 1986 razpravljala tudi izvršni odbor Republiškega odbora Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti ter kot ustanovitelj Prosvetnega delavca menil, da ta časopis potrebujemo in bi zelo oškodovali tako prosvetne delavce kot vzgojno-izobraževalno delo v SRS, če bi glasilo okrnili ali onemogočili redno nadaljnje izhajanje.

O materialni stiski podobnih glasil v drugih republikah in pokrajinah je razpravljala oktobra 1986 (PD 1986, št. 16, str. 3) tudi Zvezni odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti. Ob tej priložnosti je zahteval zvezni sekretar predsedstva Petar Rakočević, naj delegati republiških in pokrajinskih odborov v prihodnje resneje obravnavajo gmotne težave prosvetnih časopisov, ker nismo tako zelo revni, da ne bi mogli imeti vsaka republika in pokrajina prosvetnega časopisa. (Podčrtal A.) Prav ta glasila so namreč velikokrat edina povezava z učitelji odročnih krajev ter veliko pripomorejo k usklajevanju vzgojno-izobraževalnega dela.

Tudi naš republiški hleb kruha ni obilen — ust pa veliko. Zato ga je res težko zrezati tako, da bi vsem potešil lakoto ter ne bi zato nihče umrl. Pomudimo se nekoliko ob Prosvetnem delavcu, da bo dobil življenjsko potreben kosček kruha!

Prosvetni delavec je med našimi najstarejšimi pedagoškimi glasili po osvoboditvi in naše prvo sindikalno glasilo na Slovenskem, namenjeno prosvetnim delavcem. Izhajati je začel v šol. l. 1945/46 kot priloga k posameznim številkam pedagoške revije Popotnik, ki jo je izdajala Zveza prosvetnih delavcev in nameščencev, po l. 1948 pa je bil njegov izdajatelj Zveza sindikatov prosvetnih delavcev Jugoslavije, Republiški odbor za Slovenijo. Decembra 1949 je bilo ustanovljeno Pedagoško društvo LRS in jeseni (od 16.—20. 10.) 1950 je pripravilo prvi kongres pedagoških delavcev Slovenije; ta je med drugim sklenil, da bo začelo Pedagoško društvo LRS izdajati »novo poljudnoznanstveno revijo za vzgojno vprašanja« kot naslednico naše najnaprednejše pedagoške revije Popotnik, imenovano Sodobna pedagogika, in jo bosta zalagala Svet Zveze pionirjev ter Pedagoško društvo LRS. L. 1950 je res začela izhajati Sodobna pedagogika kot naša samostojna pedagoška revija, dne 1. jan. 1950 pa je izšla tudi prva številka Prosvetnega delavca kot samostojnega pedagoškega tednika in glasila Sindikata prosvetnih delavcev Slovenije. Zato je še danes označen Prosvetni delavec v glavi kot Glasilo delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti, čeprav je namenjen tudi kulturi. Letošnji letnik je označen kot XXXVII., ker je šteto šolsko leto 1986/87, ne pa koledarsko leto.

Iz Sodobne pedagogike zveš (1985, št. 7—8, 259), da je ta naša vodilna pedagoška revija praznovala lani 40-letnico izhajanja, ker je uredniški odbor vstrel v njeno življenjsko dobo tudi petletno izhajanje (1945—50) njenega prednika Popotnika. Ker so to storili pedagogi, moramo prišteti pet let tudi Prosvetnemu delavcu, saj je izhajal od l. 1945—50 pod streho Popotnika. Prosvetni delavec je torej v resnici že lani preživel 40-letnico in zakoralak v peto desetletje. Zato je in bo vsako naslednje leto vedno bolj dragocen vir za zgodovino šolstva in pedagogike v SR Sloveniji od

osvoboditve. Te pa se še nihče ni lotil tako temeljito, kot je nakažal prof. dr. Vlado Schmidt.

V uvodniku l. številke Prosvetnega delavca (1950) je nakažalo uredništvo bralcem cilj glasila: prosvetnim delavcem bo pomagalo graditi socialistično šolo, prosveto, kulturo in znanost, varovalo bo njihov ugled in skrbelo za izboljšanje življenjske ravni ter spremljalo obnovo porušeniš šol in domovine. Zato prosi uredništvo prosvetne delavce, naj mu pošljajo kraje in objektivne prispevke o delu v šolah, in zunaj njih, o partizanskih šolah, borcih in o najbolj delovnih ter uspešnih prosvetnih delavcih, o vidnejših šolnikih idr. Zazeleno so dobre fotografije in ilustracije. Temu cilju se Prosvetni delavec ni izneveril, ampak je vsa leta prilagajal vsebino razvoju gospodarstva, izboljševanju samoupravljanja in vzgojno-izobraževalne dejavnosti ter vsaj nekoliko pripomogel tudi k razvoju kulture in znanosti.

Prosvetni delavec je po vnanosti, formatu in vsebini pedagoški časopis, ki spremlja tudi delo svojega sindikata. Ker izhaja med šolskim letom vsakih 14 dni, ima prednost pred našimi drugimi pedagoškimi revijami, saj izhajajo te povprečno vsake 3 mesece. Prosvetni delavec namreč hitreje obvešča bralce o tem, kar se dogaja v šolstvu, kulturi idr., da se ti pravočasno prijavijo za posvete, seminarje, kongrese, obiske razstav ipd. Ker sledijo obvestilom navadno tudi poročila, so prosvetni delavci hitro seznanjeni z novostmi. Tako je npr. Prosvetni delavec že 31. 3. 1986 obvestil bralce o 4. posvetu naših pedagogov o razvojnih gibanjih v vzgoji in izobraževanju v Krškem od 29.—30. 5. ob praznovanju 100-letnice našega prvega pedagoškega društva. Že čez deset dni pa je prinesel v uvodniku izvleček iz referata dr. Fr. Strmčnika (Vloga pedagoških društev v razvoju vzgoje in izobraževanja pri nas) z naslovom Stori mo vse za hitrejšo notranjo preobrazbo šole! To pa je poleg drugega tudi cilj Prosvetnega delavca pod urednikom Jožetom Valentincičem. Seveda so v glasilu tudi izvlečki iz drugih referatov: dr. J. Sagadina, dr. I. Mrmaka, dr. N. Kolarjeva in mag. V. Trohe ter urednikovo kratko poročilo o poteku posveta, glavnih mislih skupinskih razprav in vsebini sklepov.

Prosvetni delavec je naše najbolj razširjeno pedagoško glasilo, saj izhaja v 8000 izvodih. Poleg individualnih naročnikov ga dobivajo tudi vzgojno-varstvene organizacije, domovi za učence, osnovne in usmerjene srednje šole in odrasli, šole za telesno in duševno prizadete, sodajšnji pedagoški akademiji, pedagoške in še nekatere fakultete, šole naših zamejskih skupnosti in zdomecvi ter republiški in občinski šolski in sindikalni dejavniki.

Za zahtevne naloge je pridobilo zdajšnje uredništvo več uglednih pisnikov (pedagogov, andragogov, psihologov, defektologov, slavistov in drugih strokovnjakov ter nekaj pisateljev) iz prakse. Tako najdemo v vsaki številki povprečno 30 dopisnikov. Za glasilo so značilni številni dopisniki praktiki. V tem pa ni samo značilnost lista, temveč je tudi njegova prednost pred pedagoškimi revijami. Brez Prosvetnega delavca bi ostalo veliko dobrih misli v glavah, pisarnah in zbornicah ter bi se manj pisno sproščale napetosti, ki jih rojeva zdajšnje razmere. Po Prosvetnem delavcu prihaja več informacij kot po drugih časopisih tudi od spodaj navzgor. Razgledan in izkušen praktik pa najbolje ve, kje ga čevelj žuli. Sicer je res, da danes ni več mogoče preprosto vzgojno-izobraževalne de-

javnosti brez pedagoške metodologije s statistiko, vendar tudi načrtnih opazovanj, razmišljanj praktikov in sklepov ne smemo podcenjevati, ker je zdajšnji rod že bolj usposobljen za spremljanje in ocenjevanje vzgojno-izobraževalnega dela. Po dobljenih podatkih je namreč diplomiranih na pedagoških akademijah v Ljubljani in Mariboru 13.476 + 4.496 študentov = 17.972. Po podatkih Zavoda SRS za statistiko je službovalo na osnovnih šolah v SRS v začetku šolskega leta 1985/86 13.512 učiteljev, za srednje usmerjene šole in odrasle pa žal še ni podatkov. Kljub temu pa smemo reči, da jih ima doberšen del zdajšnjim predpisom ustrezno višjo izobrazbo.

O razmerah v tržaškem in goriskem zamejskem šolstvu poroča že nekaj let Marko Paulin, pogrešam prispevke s Koroške in Porabja. Čeprav nerad, moram opozoriti na težave pri pisanju pregleda naših abecednikov in slovenskih beril za Enciklopedijo Jugoslavije in Enciklopedijo Slovenije, ker nisem našel vseh najnovejših začetnic in beril ne v NUK ne v Slovenskem šolskem muzeju ne v Inštitutu za narodnostna vprašanja. Zato pozivam Slovensko prosvetno zvezo in druge dejavnike na Koroškem, da pošljejo po en primerek najnovejših učbenikov Slovenskemu šolskemu muzeju v Ljubljani, Plečnikov trg in dobijo dopisnika. Za isto prosim tudi Porabje.

Za izčrpnjšo oceno Prosvetnega delavca vseh let bi bil potreben čas. Po bežnem pregledu letnikov pa menim, da se je glasilo pod zdajšnjim uredništvom zelo izboljšalo.

Telesna in zdravstvena vzgoja neupravičeno zapostavljeni

Zavedam se, da so časi hudi in da skušamo zboljšati razmere v našem gospodarstvu na vseh področjih in ravneh. Sprašujem pa se, ali je najnovejši predlog Poselne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev, naj se še skreči število ur telesne vzgoje prihodnjim vzgojiteljem in razrednim učiteljem, naj se isti skupini prihodnjih pedagogov skreči število ur zdravstvene vzgoje, učencem družboslovne smeri pa kar ukine (v naravoslovno-matematični smeri so že lani skrajšali število ur s 53 na 35!) — usmerjen stabilizacijsko?

Vsakdo, ki količkaj spremlja dnevno časopisje, ve, da z zdravjem naših otrok ne moremo biti zadovoljni. Raziskave Univerzitetnega zavoda za zdravstveno in socialno varstvo SRS kažejo, da ima čedalje več šolarjev slabo držo, slab vid, slabo kri itd.; da je vse več nalezljivih bolezni tudi pri nas in bolnikov v bolnišnicah, da se izdatki za zdravljenje vse bolj večajo, da veliko ljudi zaradi bolezni ne prihaja na delo, v šolo itn.

Podatki poročila o sistematskih pregledih prvega letnika na Srednji šoli pedagoške, računalniške in naravoslovno-matematične usmeritve za šolsko leto 1985-86 kažejo, da je zmeraj več nepravilnosti lokomotoričnega sistema, slabe držo, ploskih stopal in drugih napak v razvoju hrbtenice. Naj ponazorim to z odstotki: slabo telesno držo ima 40% učencev, slabo telesno razviti jih je 5,2%, slabo prehranjenih 19%, nakazane deformacije hrbtenice jih ima 29,4% izražene pa 7%. Deformacije stopal so ugotovili pri 28,5% učencev, druge deformacije okostja pri 16,8%, motnje vida

Vsebinska časopisa je bogata in pestra ter jo poživljajo dobre fotografije, grafike, karikature in likovne stvaritve učencev. Za vse časopise značilno raznolikost vsebin odpravlja uredništvo s tem, da navaja v glavah številke krepko tiskane naslove pomembnejših prispevkov s strani, torej nekakšno kazalo — to pa je zelo pomembno za bralce in bibliograte. Kot noben časopis tudi Prosvetni delavec namreč nima sklepnega letnega kazala. Ker pa prinaša tudi take vsebine, da jih je treba že zdaj večkrat brati, in take, ki so pomembne za zgodovino šolstva, naj bi uredniški odbor razmišljal o popolnejšem kazalu. Potrebo po njem sem začutil na svoji koži, ko sem 5 let delal kartoteko pedagoške literature v novomeški študijski knjižnici M. Jarca in izpisoval tudi prispevke iz Prosvetnega delavca.

K večji preglednosti vsebine prispeva tudi to, da je razvrščena pod uokvirjenimi rubrikami z več ali manj stalnimi naslovi: Dogodki in novosti, Aktualno, Pobude in odmevi, Iz prakse za prakso, Spomini, Skozi okno, Kultura idr. Že ti naslovi namreč pritegujejo pozornost bralcev in tudi do neke meje omogočajo iskanje zaželenega beriva.

K pestri in bogati vsebini, ki se spreminja od številke do številke glede na aktualne dogodke v vzgoji in izobraževanju in odzive bralcev, je težko povedati v tem okviru kaj tehtnega. V vsaki številki je času ustrezen uvodnik: 11. kongres Zveze sindikatov Slovenije, 400-letnica Trubarjeve smrti, ustanovitev Pedagoške fakultete v Mariboru itn. Uredništvo ne pozabi tudi na

druge kulturne dogodke: 80-letnica Gregorčičeve smrti, smrt Bojana Štiha, Razstava Gasparijevih ilustracij idr. Torej že s tem dobijo učitelji marsikateri namig za usmerjanje interesnih dejavnosti in pouka.

Sledijo poročila in članki o reformnih procesih v osnovnem šolstvu, srednjem usmerjenem, pedagoškem šolstvu in odzivi praktikov nanje. Seveda uredništvo ni obšlo prizadevanj za boljše gnotne razmere v šolstvu, za uskladitev prejemkov s tistimi v gospodarstvu in za sprotno usklajevanje teh glede na inflacijo, niti ni prezrlo upokojencev ter uskladitve in prevrednotenje pokojnin. Tako je Prosvetni delavec vlival prizadetim pogum in omiljeval nakopičeno nezadovoljstvo, da ne bi prizadelo pouka in mladine ter celotne družbe.

Vrstijo se obvestila o raznih sestankih, novih knjigah in revijah, likovnih idr. razstavah ter ocene knjig, revij, likovnih del idr. Dragoceni so občasni pravni nasveti in priloga Zavoda SRS za šolstvo: šolski televizijski sporred.

Rubrika Spomini in srečanja prinaša jubilejne članke o vidnejših pedagogih, šolnikih in šolah ter nekrologe. Tako je izšlo letos v glasilu obvestilo o 200-letnici šole v Loškem potoku in na Ponikvi pri Grobelnem, članek o nastanku in razvoju loško-potoške šole pa je izšel v Dolenjskem listu. Prizanašajmo zgodovinarjem, ker bodo imeli že dovolj dela s preverjanjem podatkov in osredotočimo vse te jubilejne članke v Prosvetnem delavcu! Razprave o starejših šolah — njihova zgodovina ni vselej za-

nesljiva — pa sodijo v Sodobno pedagogiko.

Hvalevredni so številni nekrologi ne le zaradi pietete do tovarišev in tovarišic, ampak tudi zaradi zgodovine šolstva in kulturne zgodovine. Medtem ko podatki o vidnejših pedagogih in šolnikih v SBL idr. leksikoni jih o skromnejših težko naj-

Potrebni so natančni podatki o službenih mestih tudi pri neznanih učiteljih, ker ne vemo, kje bodo potrebni. O starejšem šolstvu imamo krajše biografije o mlajšem pa jih ni. Zato le šimo jubilejne članke in nekrologe, ker brez zidakov ne bo bogatejša naša zgodovina.

Počasi so začeli bogatiti glasilo krajši leposlovno oblikovani iz prakse, nekateri utrinki in risbe, obetavna Nada Kranjc je oglasila že s črtico Brucka št. 1. desetletja. Tako je nastala poslovna rubrika Skozi okno.

Poleg jezikovnega kotička uredništvom Franceta Žagariča nastaja na strani, namenjeni študentom, tudi nova obetavna in za praktike zelo pomembna rubrika Slovenščina v vzgoji in izobraževanju pod uredništvom Stanislava Simenca. Tako pa se list tudi čisto bogati.

Prosvetni delavec je torej bogat ali manj zvesto zrcalo našega šolskega šolstva, svetovnega pedagoškega in končno — kakšna pedagoška vest. Če bi okrnili ali ukiniti, bi osiromašili pedagoško prakso in teorijo. Zato se smemo pogovarjati o tem, kako bi ga obogatili.

IVAN ANDOLJŠEK

svet SRS za vzgojo in izobraževanje na to, da so vadbene skupine pri telesni vzgoji prevelike — pa nismo dobili odgovora. V pismu smo zapisali:

— Zaradi prevelikih skupin je v telovadnici slab zrak, več prahu, čezmeren hrup, premalo prostora za gibanje, večja nevarnost za poškodbe učencev in učiteljev. Učitelj ni zadovoljen, ker zaradi preveč učencev v skupini ne more biti ustvarjalen, z učenci ne more delati posamično, tako kot predvidevajo novi učni načrti. Tudi učenci niso zadovoljni, saj si pridobijo premalo znanja, premalo dinamike. — Opozorili smo na slabe možnosti za higieno, na pretresne garderobe (slabilnice), na to, da je za telesno vzgojo premalo naprav (žog, majhnega in velikega orodja). Pouk je pretežno frontalen, zaradi slabe motivacije in ker si učenci v šoli pridobijo premalo znanja, jih je čedalje manj v obšolskih športnih dejavnostih — te pa so poleg rednih ur telesne vzgoje zelo pomembne za vzgojo.

Tako je samo zato, ker je preveč učencev v premajhnem prostoru. In ker s tolikšno skupino učencev večkrat ni mogoče delati, delijo učitelji učence v dve skupini, vsaka pa ima po eno samo uro na teden. Največkrat se to dogaja prav v pedagoških oddelkih, kjer imamo tako nesmiselne normative.

Druga težava je skrajševanje ur in celo ukinitve predmeta zdravstvena vzgoja. V smeri vzgojitelj, učitelj razrednega pouka, naravoslovno-matematični tehnik je predvideno, da se bo število ur zmanjšalo s 53 na 35, v družboslovni smeri pa naj bi zdravstveno vzgojo kar ukiniti.

Znano je, da smo pred letom uvedli leta 1974 prav zaradi obsega zdravstvenega stanja premajhne zdravstvene postojnice otrok in odraslih. Namesto tega je bil izboljšati zdravje učencev do leta 2000, in to nas še zmeraj obvezuje. Namesto da bi obljubili držali, bi radi kar mimo Zavoda za zdravstveno in socialno varstvo SRS že tako maloštevilne ure zdravstvene vzgoje okrnili, pa celo ukiniti. In kakšna je učiteljeva za to? Poglejmo: premeteta gospodinjstvo in psihologija (ki imata že dovolj svojih vsebin ali pa obravnavata teme drugih strani) naj prevzamata posamezna pedagoška (higijena, prehrane ipd.) iz predmeta zdravstvena vzgoja. Če bi bili sledni, bi lahko združili z gospodinjstvom tudi fiziko, kemijo, biologijo, saj je na primer premeteta (žal) čedalje pomembnejša v naši prehrani in morda lahko še kateri predmet umeje združiti z drugim.

Čeprav gre pametnemu človeku pri tem na smeh, je vendarle žalostno, da moramo opozoriti na tisto, za kar smo mislili, da je samo po sebi umevno, npr. predno, vzgojno in zdravo našo mladino. Namesto da bi poskusno ugotovili, kakšne uspehe je dal do zdaj predmet zdravstvena vzgoja in skušali odpraviti pomanjkljivosti (npr. najti in izboljšati dobrih učiteljev in jih spodbuditi, da se usposablja), ga komaj uveljavimo — ukinjamo.

Menim, da bi morali v razpravi o tem imeti zadnjo besedo učitelji tega predmeta in zdravstveni delavci, ki poznajo težave v šoli in njeno — pogosto že preveč birokrati v pisarnah.

SLAVA PELKO

POSEBNA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST ZA PEDAGOŠKO USMERITEV

objave

V tej številki objavljamo predlog, kako naj bi bilo organizirano praktično delo študentov pedagoške usmeritve, predlog programa Učitelj razrednega pouka na visoki stopnji in predlog programa Učitelj praktičnega pouka v povezavi s strojništvom (višja stopnja). Vse tri predloge sta obravnavala predsedstvo in Strokovni svet Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev na seji dne 19. novembra t.l. Objava teh predlogov naj omogoči javno in delegatsko razpravo med uporabniki in izvajalci pedagoškega izobraževanja. Tako dopolnjene predloge bo obravnavala in sprejemala skupščina Posebne izobraževalne skupnosti na prihodnji seji.

Predlog organizacije praktičnega dela študentov v programih pedagoške usmeritve je prvi izmed dokumentov, s katerimi naj bi na novo uredili hospitacijsko dejavnost. Vzporedno z organizacijsko zasnovano nastaja tudi načrt nove mreže hospitacijskih šol, vzgojno-varstvenih organizacij in domov učencev, v pripravi so normativi za nagrajevanje hospitacijske dejavnosti in vodenje praktičnega dela študentov, izoblikovana je tudi zamisel, kako usposabljanje mentorje za to dejavnost. Posebna izobraževalna skupnost za pedagoško usmeritev se zaveda, da bomo z dobro zasnovano hospitacijsko dejavnostjo in pedagoško

prakso učencev in študentov bistveno pripomogli k temeljiti usposobljenosti kandidatov za pedagoški poklic.

Predlog programa za izobraževanje učiteljev razrednega pouka na visoki stopnji je nastal tri leta. Prvi osnutek smo objavili že v šolskem letu 1984/85. Po javni razpravi so delovne skupine osnutek dopolnile. Strokovni svet in predsedstvo Posebne izobraževalne skupnosti sta ocenila, da je sedanjí predlog programa zrel za javno razpravo, ki naj pripomore k njegovi končni podobi.

Predlog programa za učitelja praktičnega pouka — povezava s strojništvom — je nastal s sodelovanjem Posebne izobraževalne skupnosti za metalurgijo in strojništvo. Potrebe po učiteljih praktičnega pouka te stroke so precejšnje, zato naj bi izobraževanje — redno in ob delu — organizirali Pedagoška fakulteta v Mariboru in Pedagoška akademija v Ljubljani, s sodelovanjem ustreznih visokošolskih organizacij.

Navedenim predlogom dodajamo krajšo informacijo o štipendiranju za pedagoške poklice, ki opozarja na nekatera še nerešena vprašanja.

VSEBINA

- Organizacija praktičnega pedagoškega dela študentov v programih pedagoške usmeritve
- Učitelj razrednega pouka na visoki stopnji — predlog programa
- Praktični pouk — VŠ strojništvo — predlog programa
- Štipendiranje za pedagoške poklice

HOSPITACIJSKE ŠOLE

Organizacija praktičnega pedagoškega dela študentov v programih pedagoške usmeritve

Kar so za študenta naravoslovja laboratoriji ali za študenta medicine klinike, to so za študenta — prihodnjega učitelja hospitacijske šole.

Praktično pedagoško delo študentov v pedagoških programih obsega vaje (npr. pri psihologiji, didaktiki), hospitacije, nastope in strnjeno pedagoško delovno prakso.

Pogoj za uspešno uresničevanje praktičnega dela izobraževanja je: — neprenehno tesno in obojestransko povezovanje nosilcev teoretičnega in praktičnega izobraževanja

— zagotovitev denarja, kadrov in drugih možnosti v skladu s samoupravnim sporazumom o temeljnih planov.

Praktično pedagoško delo študentov uresničujejo v sodelovanju s kadrovskimi šolami:

A: hospitacijske šole
B: hospitacijski učitelji
C: šole, ki sodelujejo pri pripravi nastopov in strnjene pedagoške delovne prakse.

Z izrazom »šole« označujemo vse vzgojno-izobraževalne organizacije (osnovne šole, šole usmerjenega izobraževanja, vzgojno-varstvene organizacije, domove, organizacije za usposabljanje, izobraževalne centre v delovnih organizacijah idr.), ki sodelujejo pri tej dejavnosti s kadrovskimi šolami.

Na področju visokošolskih programov so tri ravni sodelovanja:

A: hospitacijske šole
B: hospitacijski učitelji za posamezne programe dejavnosti
C: šole, vzgojno-varstvene organizacije, učitelji in vzgojitelji, ki sodelujejo pri uresničevanju nastopov študentov in pedagoške delovne prakse.

SODELOVANJE MED HOSPITACIJSKIMI ŠOLAMI

IN KADROVSKO ŠOLO

A: Status hospitacijske šole
Hospitacijske šole so tiste, ki so se odločile in bile izbrane za trajnejše sodelovanje z eno ali več kadrovskimi šolami na področju izobraževanja in usposabljanja študentov — prihodnjih učiteljev, vzgojiteljev in drugih delavcev v vzgoji in izobraževanju (šolskih svetovnih delavcev ipd.).

Sodelovanje hospitacijskih šol je usmerjeno predvsem v povezovanje teoretičnega in praktičnega dela tega izobraževanja v okviru specialnih didaktik (hospitacije in nastopi) in pedagoško-psiholoških predmetov (opazovalne in druge vaje). Pri opravljanju nastopov in pedagoške delovne prakse študentov sodelujejo tudi učitelji (vzgojitelji) z drugih šol (vzgojno-varstvenih organizacij) po razpisu ali dogovorih s kadrovsko šolo. Hospitacijska šola daje vse potrebne možnosti (kadrovske, gmotne, prostorske idr.) za uresničevanje hospitacij in drugih oblik dela s študenti.

Sodelovanje med učitelji kadrovske šole in učitelji hospitacijske šole poteka na podlagi enakopravnega dogovarjanja in izmenjave izkušenj — tako pri načrtovanju, organiziranju in razporejanju dela kot pri samem delu s študenti in spremljanju tega dela. Ob taki vzajemni povezanosti teorije in prakse se razvija in zboljšuje vzgojno-izobraževalni proces tako na hospitacijski kot na kadrovski šoli. To je podlaga za akcijsko razvojno raziskovalno delo ob sodelovanju učiteljev kadrovske in hospitacijske šole.

Postopno si je treba prizadevati za zamenljivost vlog — da učitelj specialne didaktike tudi občasno poučuje na šoli in da učitelj hospitacijske šole po dolgotrajnejšem sodelovanju in neprenehnem usposabljanju prevzema del pedagoških obveznosti na kadrovski šoli. Izobraževanje študentov bo toliko bolj kakovostno, kolikor bolj bodo eni in drugi govorili »skupen jezik«, kolikor se bo teorija sproti bogatila z novimi praktičnimi izkušnjami in praksa teoretično dopolnjevala.

A: 1. Merila za pridobitev statusa hospitacijske šole:
— pedagoški delavci, ki ustrezajo merilom za uresničevanje omejenih oblik dela s študenti in ki so pripravljeni sodelovati
— bližina šole ali njena dostopnost študentom
— prostori
— opremljenost (knjižnica, mediateka, možnost za dopolnjevanje opreme)

— število programov, za katere lahko šola ponuja izvajanje hospitacij in drugih oblik dela s študenti ter podlage za akcijsko raziskovalno-razvojno delo

— dozrajšnje izkušnje v sodelovanju s kadrovskimi šolami in tudi z drugimi ustanovami (Zavod SR Slovenije za šolstvo, Pedagoški inštitut...) pri posodabljanju vzgojno-izobraževalnega procesa.

A: 2. Možnosti, ki jih je treba zagotoviti hospitacijski šoli:
— da bolj prožno uravnava število učencev v oddelkih
— možnosti za posodabljanje in dopolnjevanje didaktične in druge opreme

— možnosti za zmanjšanje tedenske učne obveznosti učiteljem, ki bodo posebno obremenjeni s to dejavnostjo
— možnosti za sodobno zasnovano permanentno izobraževanje vseh sodelujočih učiteljev (ob delu, z delom in tudi iz dela) s študijskimi dopusti vred.

A: Kadrovske šole (naloge):

— skrbijo ob uresničevanju celotnega pedagoškega programa za pripravo in strokovnost hospitacij in drugih oblik;

— spremljajo, raziskujejo in drugih oblik;

— udeležijo, raziskujejo in razvijajo hospitacijsko dejavnost in druge oblike povezovanja teoretičnega in praktičnega izobraževanja učiteljev;

— skrbijo za permanentno izobraževanje hospitacijskih učiteljev, ki se začne z uvajalnimi seminarji.

A: 4. Možnosti, ki jih je treba zagotoviti kadrovski šoli:

— dovolj pedagoških delavcev (učiteljev in tudi asistentov za specialne didaktične in pedagoško-psihološke predmete);

— ustrežna organizacijska podlaga za povezovanje s hospitacijskimi šolami in učitelji, za razvrščanje študentov itd. (centri, administrativno osebje);

— prostori in oprema (didaktični kabinet in interna televizija).

B: Status hospitacijskega učitelja in vzgojitelja

B: 1. Pogoj za pridobitev statusa hospitacijskega učitelja in vzgojitelja

1. Ustrežna izobrazba:

a) vzgojitelj: srednja ali višja s strokovnim izpitom;

b) učitelj: višješolska ali visokošolska s strokovnim izpitom (za pedagoško dejavnost);

2. delovne izkušnje — najmanj 5 let;

3. uspešno pedagoško delo (mnenje pedagoškega vodje in pedagoškega svetovalca);

4. udeležba na uvajalnem seminarju za hospitacijske vzgojitelje in učitelje;

5. pripravljenost za uvajanje novosti v stroki in hospitacijski dejavnosti;

6. svobodna odločitev za hospitacijsko dejavnost (kandidati se prijavijo na razpis).

B: 2. Obveznost hospitacijskega učitelja ali vzgojitelja:

1. obveznost — 8 hospitacijskih ur na leto (za pridobitev statusa),

2. sodelovanje pri analizah hospitacij,

3. sodelovanje s kadrovsko šolo v skladu z njenimi potrebami tudi zunaj obveznih hospitacijskih ur (priprava, uresničevanje in analiza nastopov študentov, dejavna udeležba na seminarjih, sodelovanje pri strnjeni pedagoški praksi študentov itd.).

4. uvajanje in preskušanje novosti v vzgojno-izobraževalnem delu in evidentiranje problemskih vsebin za vzgojno-izobraževalno in raziskovalno delo na kadrovski šoli,

5. sodelovanje pri razvojno-raziskovalnih nalogah v zvezi s praktičnim pedagoškim delom študentov glede na zanimanje hospitacijskega učitelja in možnosti hospitacijske šole,

6. Soglasje k obveznosti hospitacijskega učitelja ali vzgojitelja dá Strokovni svet Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev.

B: 3. Možnosti, ki jih je treba zagotoviti hospitacijskemu učitelju (v zvezi z učno obveznostjo, študijski dopust, naziv) se natančno določijo v razpravi.)

C: Šole, kjer opravljajo študentje nastope in strnjeno pedagoško prakso (v nadaljevanju šole ali vzgojno-varstvene organizacije)

Nastope in strnjeno pedagoško prakso opravljajo študentje v tistih šolah in vzgojno-varstvenih organizacijah, ki so se odločile in so bile izbrane za trajnejše ali enoletno sodelovanje z eno ali več kadrovskimi šolami pri usposabljanju študentov prihodnjih učiteljev, vzgojiteljev in drugih delavcev v vzgoji in izobraževanju.

Sodelovanje takih šol je usmerjeno predvsem v postopno vključevanje študentov v delo in življenje šole ali vzgojno-varstvene organizacije, tako da dajo študentom možnost za nastope in jih sprejemajo na strnjeno pedagoško prakso.

C: 1. Merila za izbiro take šole ali vzgojno-varstvene organizacije:

— pedagoški delavci, ki ustrezajo merilom za uresničevanje omejenih oblik dela s študenti in ki so pripravljeni sodelovati;

— prostorska ustreznost stavbe (dovolj veliki razredi za udeležbo študentov, prostori za analize nastopov, prostori za praktikante);

— standardna opremljenost šole ali vzgojno-varstvene organizacije;

— število programov, za katere lahko šola ali vzgojno-varstvena organizacija omogoči nastope in strnjeno pedagoško prakso;

— dozrajšnje izkušnje v tovrstnem sodelovanju s kadrovskimi šolami in z drugimi ustanovami (Zavod SR Slovenije za šolstvo, Pedagoški inštitut...) ter pri posodabljanju vzgojno-izobraževalnega procesa;

— mnenje območne organizacijske enote Zavoda SR Slovenije za šolstvo o ustreznosti organizacije in kakovosti dela šole ali vzgojno-varstvene organizacije.

C: 2. Merila za izbiro učitelja, vzgojitelja mentorja na taki šoli ali v vzgojno-varstveni organizaciji:

C: 2.1 Ustrežna izobrazba:

— vzgojitelj: srednja ali višja izobrazba s strokovnim izpitom

— učitelj: višješolska ali visokošolska strokovna izobrazba s strokovnim izpitom.

C: 2.2 Najmanj dve leti delovnih izkušenj

C: 2.3 Sodeluje pri analizi nastopa.

Pripravljenost za uvajanje novosti v učno-vzgojno delo, za sprotno vrednotenje svojega dela.

C: 2.4 Svobodna odločitev za tako sodelovanje s kadrovsko šolo.

C: 2.5 Obveznost:

a) vsako leto dva praktikanta predmetnega pouka ali en praktikant razrednega pouka ali en praktikant vzgojitelja;

b) sodelovanje pri pripravi študenta na nastop;

— dá temo učne ure in določi učno-vzgojne smotre po veljavnem učnem načrtu

— dá na voljo razred, učne pripomočke in učno tehnologijo

— pripravi razred za sodelovanje pri obravnavi dane teme

— seznaní učitelja metodike in študenta s sposobnostmi učencev in s primernostjo izbranih oblik in metod dela glede na psihofizične zmogljivosti učencev ali otrok;

c) sprejme in vodi študenta praktikanta na strnjeno pedagoški praksi in sodeluje pri analizi te prakse

č) se udeležuje seminarjev za take učitelje in vzgojitelje.

C: 3. **Možnosti, ki jih je treba zagotoviti taki vzgojno-izobraževalni ali vzgojno-varstveni organizaciji ter učiteljem, vzgojiteljem mentorjem:**

C: 3.1 Možnosti za zmanjšanje obremenjenosti učitelja, vzgojitelja mentorja z drugim delom, zlasti če ima preveč dela s študenti
— možnosti za posodabljanje in dopolnjevanje didaktične in druge opreme — do standardne opremljenosti
— možnosti za sodobno zasnovano permanentno izobraževanje učitelja oziroma vzgojitelja, ki sodeluje.

C: 3.2 **Pri tem mora kadrovska šola zagotoviti, da:**
— visokošolski učitelj metodik pripravi študenta na nastop in da ta nastop analizira;
— visokošolski učitelj metodik pripravi študenta na opravljanje strnjene pedagoške prakse in jo analizira;
— kadrovska šola skrbi za nepretrgno izobraževanje teh učiteljev;
— sprejema študenta na hospitacijo uro pred nastopom.

PROBLEMI IN PREDLOGI (DODELATI IN PRIPRAVITI AKCIJSKI NAČRT):

1. Pripravljeni in sprejeti morajo biti programi uvajalnih seminarjev, specializacij in programi za spopolnjevanje z določenimi izvajalci in urejenim načinom financiranja.

2. Opredeljeni morajo biti natančnejši načini za pridobivanje učiteljev za usmeritev v hospitacijsko dejavnost (vloga Zavoda SR Slovenije za šolstvo), možnosti za izpeljavo letnih javnih razpisov za te učitelje in vzgojitelje.

3. Pripravnštvo.

4. Spodbujanje učiteljev in vzgojiteljev za to dejavnost: gre za vprašanje naziva, statusa izobraževanja.

4.1 napredovanje učiteljev in vzgojiteljev (učitelj mentor, učitelj svetovalec);

4.2 denarno nagrajevanje za opravljanje tega dela;

4.3 možnost za občasno zmanjšanje tedenske učne obveznosti ali možnost za študijske dopute;

4.4 predlog za nagrajevanje najbolj pripravljen do naslednjega šolskega leta.

5. Natančno je treba določiti normativ za velikost skupin teh dejavnosti: vaje, hospitacije, nastopi in praksa.

Komisija predlaga, naj se uresničuje celoten sistem takole:

— Vaje in hospitacije potekajo v skupinah do 15 študentov.

— Nastopi naj bodo individualni.

— Praksa: šola organizira strnjeno pedagoško prakso za skupino do 20 študentov.

— Mentor prevzame enega ali dva študenta.

Obseg hospitacijske dejavnosti je razviden iz priloge (poyzeto po na novo sprejetih visokošolskih pedagoških programih).

ŠTEVILČNI PRIKAZ V URAH ZA OPRAVLJANJE HOSPITACIJ PO SPREJETIH VISOKOŠOLSkih PROGRAMIH

Program	Maribor		Ljubljana		Skupaj	
	OŠ ali VVO	sr. šola	OŠ, VVO, sr. šola ali dom	Maribor	Ljubljana	Koper
vzgojitelj predš. otrok	40		40			
razredni učitelj	1008		1260	1008	1260	
družbeno-moralna vzgoja	16			16		
geografija	8	8	16	16		
zgodovina	8	8	16	16		
slovenski jezik	16	16	24	24		
angleški jezik	8	8	20	20		
nemški jezik	8	8	12	12		
telesna vzgoja	8	8	24	24		
biologija — enopredmetna				8		
biologija — kemija	8	8	8	8	16	
matematika	8	8	8	8	16	
fizika	8	8	8	8	16	
tehnična vzgoja	16		16		16	
likovna vzgoja	8	4	8	4	12	
glasbena pedagogika	8	4	8	4	12	
pedagogika				32		
psihologija				20		
sociologija				16		
fiziologija				16		
STM				16		
umetnostna zgodovina				8		
ruski jezik				8		
francoski jezik				16		
italijanski jezik				16		
španski jezik				16		
latinski jezik				8		
grški jezik				8		
muzikologija				8		
gospodinjstvo			8	8		
Skupaj število hospitacij:		Maribor		Ljubljana		Koper
program vzgojitelj VVO		40		40		
razredni pouk OŠ		1008		1260		252
predmetni pouk		130		160		
SVIO in strok. predmeti sr. šole		132		312		

Prikaz je narejen po podatkih razpisa v šolskem letu 1986/87, zato je usmeritvene narave in je minimalen. Vseh sprememb, ki bodo

morda nastale po sprejemanju programov ne zajema, zlasti v programih za učitelja razrednega pouka in programih vzgojiteljev pri šolskih otrocih.

Predlog program

Učitelj razrednega pouka na visoki stopnji

1 UVOD

1.1 Namen osnutka, sestavljajci:

Na podlagi sprejema programskih zasnov za pedagoško usmeritev, ki zajemajo tudi vzgojno-izobraževalni program razrednega učitelja na visoki stopnji, je strokovni svet Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev imenoval delovno skupino. Delovna skupina je po smernicah in priporočilih za pripravo osnutkov vzgojno-izobraževalnih programov v visokem izobraževanju in iz novih sprejetih programov osnovne šole pripravila osnutek vzgojno-izobraževalnega programa Učitelj razrednega pouka na visoki stopnji.

Delovno skupino sestavljajo: Janez Sivec, PAL, mag. Milan Dolgan, PAL, Tomaž Weber, PAL, Terezija Uran, PAL, mag. Janez Ferbar, PAL, mag. Oskar Autor, PFM in Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije, Marija Kolar, PFM, Tone Velikonja, PFM, Ivan Ferbežar, PFM, dr. Jože Vauhnik, PFM, Jelka Kolar, študentka PFM, Alenka Dolgan, Hedvika Lešnik, odbor za OŠ pri ISS, Breda Jelenc, Srednja pedagoška šola, mag. Marjeta Domicelj, FF Ljubljana.

Posamezne sestavine programa so pripravljale skupine strokovnjakov za posebna področja.

Smotne in učne načrte predmetov v vzgojno-izobraževalnem programu Učitelj razrednega pouka na visoki stopnji so sestavljali:

SLO in DS	Robert Bobanec (PFM)
Sodobna filozofija	Pavel Zgaga (PAL) mag. Marija Švajncer (PFM)
Sociologija s politologijo	mag. Ivan Justinek (PAL)
Politična ekonomija	mag. Slavko Soršak (PFM)
Tuji jezik	mag. Slavko Soršak (PFM)
Teorija vzgoje z izbranimi poglavji pedagoških disciplin	dr. Mirko Križman (PFM)
Specialna pedagogika	mag. Oskar Autor (PFM), mag. Veljko Troha (PAL), mag. Marjeta Domicelj, FF Lj.
Narodna zgodovina pedagogike in šolstva	dr. Milica Bergant (FF)
Didaktika in izobraževalna tehnologija	dr. Marija Lipužič (PAL) mag. Oskar Autor (PFM)
Osnove računalništva	mag. Mira Cencič (PAL)
Pedagoška metodologija z osnovami statistike	Mladen Tancer (PFM)
Razvojna psihologija	Ferdo Gorjanc (PAL) Štefan Požlep (PFM)
Pedagoška psihologija	Štefan Požlep (PFM) mag. Mira Cencič (PAL)
Slovenski jezik	Ivan Janko (PFM) Marija Skalar (PAL) Ivan Ferbežar (PFM)
Mladinska književnost	mag. Cveta Razdevšek-Pučko (PAL)
Didaktika slovenskega jezika	mag. Janko Plemenitaš (PFM) Viktor Majdič (PAL)
Didaktika matematike	mag. Jože Lipnik (PFM) mag. Ivana Povše (PFM)
Izbrana poglavja iz naravoslovja	Marjana Kobe (PAL)
— biologija	Janez Sivec (PAL)
— fizika	mag. Jože Lipnik (PFM) Marija Kolar (PFM) Ljudmila Rotar (PFM) Nedeljka Kotnik (PFM)
	Milan Vreča, Darinka Schauer, Marija Košak (PAL), Tone Velikonja (PFM)
	mag. Jože Drašler (PAL) dr. Ljerka Godiel (PFM) mag. Janez Ferbar (PAL) mag. Ivan Gerlič (PFM)

— kemija	mag. Saša Glažer (PAL) mag. Breda Žerjal (PFM)
Izbrana poglavja iz družboslovja	Tomaž Weber (PAL)
— geografija	Ludvik Olas (PFM)
— zgodovina	Tomaž Weber (PAL) Ljubica Šuligoj (PFM)
Prometna vzgoja	Roman Vidmar (PAL) mag. Janko Plemenitaš (PFM)
Didaktika tehnične vzgoje	mag. Jurij Smerdel (PAL)
Didaktika glasbene vzgoje	mag. Amand Papotnik (PFM) Hedvika Vospernik (PAL) mag. Janja Črčinovič Rozman Janja Korošec (PFM)
Vokalno-instrumentalni pouk	Jernej Habjanič, Marija Mihelčič (PAL)
Didaktika likovne vzgoje	mag. Janja Črčinovič Rozman (PFM) spec. Ivo Mršnik (PAL)
Didaktika telesne vzgoje	spec. Peter Krivec (PFM) mag. Meta Petkovšek (PAL) dr. Jože Vauhnik (PFM)
— smučanje z zimskimi aktivnostmi v naravi	
— plavanje z aktivnostmi v naravi	
Izbrana poglavja iz telesne kulture	mag. Meta Petkovšek (PAL) dr. Jože Vauhnik (PFM)
Didaktika interesnih dejavnosti	Mladen Tancer (PFM) mag. Veljko Troha (PAL)
Interdisciplinarni seminar	mag. Martin Kramar, mag. France Prosnik, Mladen Tancer (PFM)
Zbor	mag. Janja Črčinovič Rozman (PFM)
Didaktika dvojezičnega pouka	dr. Jozsef Varga (PFM)
Izbrane vsebine tehnične vzgoje	mag. Amand Papotnik (PFM)
Izbrane vsebine likovne vzgoje	spec. Peter Krivec (PFM)
Izbrane vsebine glasbene vzgoje	mag. Janja Črčinovič Rozman (PFM)
Izbrane vsebine telesne vzgoje	dr. Jože Vauhnik (PFM)
Proizvodno in družbeno potrebno delo	mag. Amand Papotnik (PFM)
Izbrane vsebine filmske in gledališke vzgoje	
Tuji jezik	dr. Mirko Križman (PFM)
Madžarski jezik z didaktiko madžarskega jezika	dr. Jozsef Varga (PFM)
Italijanski jezik z didaktiko italijanskega jezika	

1.2 Sestavine programa

- Uvod
- 1.1 Namen osnutka, sestavljajci
- 1.2 Sestavine programa (kazalo)
- 1.3 Lik diplomanta
- Splošni podatki o programu
- Pogoji za vključevanje
- Predmetnik in učni načrti
 - Preglednica predmetov
 - Navodila za izvajanje predmetnika
 - Učni načrti predmetov

5. Obveznosti študentov, usmerjanje, sklep študija

6. Pogoji za izvajanje programa

6.1 Kadrovski pogoji

6.2 Materialni pogoji

1.3 Lik diplomanta v vzgojno-izobraževalnem programu za učitelja razrednega pouka na visoki stopnji

Diplomant učitelj razrednega pouka na visoki stopnji je pedagoški delavec, katerega naloge so opredeljene s potrebami samoupravne socialistične družbe, z nalogami osnovne šole in z zahtevami pedagoške znanosti.

Njegova najpomembnejša naloga je uresničevanje temeljnega družbenega smotra osnovne šole: razvijati mora temelje svobodnega ustvarjalne, samostojne in celostne osebnosti vsakega učenca, zlasti na razredni stopnji.

Za uresničevanje teh nalog si pridobi študent temeljno splošno strokovno in praktično znanje in potrebne osebnostne lastnosti ter tako oblikuje v učitelja, ki s svojo pedagoško-psihološko in strokovno usposobljenostjo in z družbeno-politično razgledanostjo zmora uresničevati smotre osnovne šole.

Študij je zasnovan na izhodišču, da lahko smotre samoupravne socialistične družbe uresničuje le učitelj, ki se je tako tudi sam usposabljal in oblikoval v vzgojno-izobraževalnem (študijskem) procesu.

Osebnostni in poklicni profil:

1. Osebnostni profil učitelja razrednega pouka na visoki stopnji mora vsebovati te značilnosti:

a) **spoznava učinkovitost:** razvite splošne intelektualne sposobnosti, umske sposobnosti za razumevanje teoretičnih osnov za delo, sposobnost za spoznavanje samega sebe in vživljanje v druge; razvitost interesov in zmožnost za napredovanje v učenju in izobraževanju (permanentnem izobraževanju); ustrezne telesne psihomotorične in senzorične sposobnosti, kritičnost in samokritičnost;

b) **čustvena ustreznost:** čustvena stabilnost in odpornost proti frustracijam, zmožnost zaznavanja in prilagojenega odzivanja na čustveno stanje in stike drugih; pedagoški optimizem, ki se izraža v zaupanju vase in v ljudi, v veselje do dela z otroki in mladino ter do opravljanja vzgojno-izobraževalnega dela;

c) **družbena (socialna) ustreznost:** spoštovanje in upoštevanje mišljenja drugih, hotenje in zmožnost sodelovanje z drugimi učitelji, učenci, starši in drugimi; prežetost etičnimi vrednotami socialističnega humanizma, ki se kaže v odnosu do človeka, družbe, narave, dela; posebno pomemben je pozitiven dejaven odnos do naše samoupravne socialistične družbe.

2. Poklicni profil učitelja razrednega pouka na visoki stopnji

Bistvene sestavine učitelja razrednega pouka na visoki stopnji so:

- obvladovanje vzgojno-izobraževalnih vsebin za razredno stopnjo osnovne šole;
- usposobljenost za vzgojno-izobraževalno delo na razredni stopnji;
- usposobljenost za druge dejavnosti osnovne šole.

Da bi lahko učitelj razrednega pouka na visoki stopnji izpolnjeval te naloge, mora poznati zakonitosti družbenega razvoja in gospodarsko-politično stanje naše samoupravne socialistične družbe.

K temeljni poklicni usposobljenosti diplomanta spadajo:

— strokovno-teoretično in praktično znanje iz predmetnih področij na razredni stopnji;

— pedagoško-psihološka in didaktično-metodična izobrazba ter usposobljenost za spremljanje in preučevanje vzgojno-izobraževalnega procesa;

— poznavanje zakonitosti družbenega razvoja in gospodarsko-političnega stanja in razvoja naše samoupravne socialistične družbe;

— obvladovanje slovenskega jezika ali jezika narodnosti v vseh govornih položajih in zvrstnostih s posebno zahtevo, da učitelj obvlada visoko kulturo ustnega in pisnega sporočanja;

- usposobljenost za spremljanje strokovne literature vsaj v enem tujem jeziku;
- usposobljenost za sodelovanje z odraslimi (starši) in z drugimi dejavniki v družbenem okolju.

2 SPLOŠNI PODATKI O PROGRAMU

- 2.1 Pis: za pedagoško usmeritev
- 2.2 Usmeritev: pedagoška
- 2.3 Ime in vrsta programa: učitelj razrednega pouka na visoki stopnji
- 2.4 Povezanost z drugimi programi v usmeritvi:
 - a) Pedagoško-družboslovni program — smer učitelj
 - b) O VIP IZP
- 2.5 Strokovni naslov: učitelj razrednega pouka na visoki stopnji dela in naloge: učitelj na stopnji razrednega pouka v osnovni šoli (in na stopnji priprave na šolo)
- Stopnja zahtevnosti dela: VII
- 2.6 Trajanje študija: 4 leta

3 POGOJI ZA VKLJUČEVANJE

V program za pridobitev izobrazbe učitelj razrednega pouka na visoki stopnji se lahko vpišejo kandidati, ki so uspešno končali izobra-

ževanje po programu Učitelj. Brez diferencialnega sprejemnega izpita se lahko vpišejo tudi kandidati, ki so končali štiriletni program srednjega izobraževanja, ki je imel vsaj 480 ur slovenskega jezika in književnosti, 280 ur tujega jezika, 380 ur matematike, 70 ur pedagogike in 70 ur psihologije.

Kandidati, ki niso končali navedenih programov, se lahko vpišejo, če opravijo diferencialni sprejemni izpit iz tistih navedenih predmetov, ki jih v programu poprejšnjega izobraževanja niso imeli dovolj. Diferencialni sprejemni izpit obsega razliko med programom, ki so ga končali in vsebino navedenih predmetov.

Vsi kandidati, razen tistih, ki so že opravili preskus glasbenih sposobnosti v srednji šoli, opravijo pred vpisom preskus glasbenih sposobnosti, ki obsega preskus ritmičnega in melodičnega posluha in estetsko-vokalno izvajanje pesmi po svoji izbiri.

Študenti, ki so diplomirali na I. stopnji sedanjega vzgojno-izobraževalnega programa (diploma PA), se lahko vpišejo v 3. letnik vzgojno-izobraževalnega programa.

Diferencialne pogoje za vključitev določi strokovni organ organizacije. Študentu se priznajo opravljene vsebine predmetov, ki so v predmetniku 3. in 4. letnika.

4 PREDMETNIK

4.1 Preglednica predmetov

**PREDMETNIK
PREGLEDNICA PREDMETOV**

Maj 1986

PREDMET	1. letnik		2. letnik		3. letnik		4. letnik		n	sk
	1. sem.	2. sem.	3. sem.	4. sem.	5. sem.	6. sem.	7. sem.	8. sem.		
	p sv v	p sv v	p sv v	p sv v	p sv v ev (h)	p sv v ev (h)	p sv v ev (h)	p sv v ev (h)		
SKUPNI PREDMETI										
1. SLO in DS	30 30 —		30 15 —							105
2. Sod. filoz.	30 30 —	15 15 —								90
3. Soc. s polit.		15 15 —	15 15 —							60
4. Polit. ekonom.				20 10 —						30
5. Tuj jezik	15 — —	— — 30								45
STROKOVNO TEORETIČNI PREDMETI										
6. Teorija vzgoje z izbr. pogl. ped. disc.	30 30 —	30 30 —	15 — —							135
7. Specialna pedagogika			15 — 30							45
8. Didaktika in izobraž. tehnol.			30 30 —	15 30 30						135
9. Osnove rač.	15 — 15									30
10. Ped. metod. z osn. stat.	15 10 10	15 10 15								75
11. Razv. psih.	15 15 —	15 — 15	15 15 —	15 — 15	15 15 — —	15 — 15 —				120
12. Ped. psih.			15 15 —	15 — 15	15 15 — —	15 — 15 —				120
13. Slov. j.	30 — 15	30 — 15	30 — 15	30 — 15	30 — — —	30 — — —				240
14. Mlad. knjiž.					30 30 — —	30 30 — —				120
POSEBNI STROKOVNI PREDMETI										
15. Didakt. sl. j.					15 — — 15	15 — — 15	30 15 — 15	30 15 — —	3	165
16. Didakt. mat.					15 15 — —	15 15 — —	45 15 — 15	— — — 15	3	165
17. Izbr. p. iz mat.				30 — 45						75
18. Didakt. SND, SN, SD in prom. vzg.					30 — 30 —	45 — 30 15	15 — 45 15	— — — 15	4	240
19. Izbr. pogl. iz naravosl.	15 — 30	45 — 45	30 — 30							195
20. Izbr. pogl. iz družbosl.		30 — 30		30 — 30						120
21. Didakt. tehn. v.					15 — 15 —	— — 15 —	15 — — 15	— — — 15	2	90
22. Didakt. glasb. v. z izbr. p. iz glasb. vsebin					30 30 —	30 — 45 —	— — — 15	— — — 15		2
23. Vokalno-instr. p. — klavir ali — kitara ali — harmonika ali — petje in otroš. glasb.	— — 15	— — 15	— — 15	— — 15	— — 15 —	— — 15 —	— — 15 —	— — 15 —		90
24. Didakt. lik. v. z izbr. p. iz lik. vsebin					30 — 30 —	45 — 30 —	— — — 15	— — — 15	2	165
— smuč. z zim. akt. v naravi							— — 45 —			45
— plav. z aktiv. v naravi			30 15 —							45
26. Izbr. pogl. iz tel. kulture							15 — — —	— — 30 —		45
27. Didakt. int. dej.								— 60 — —		60
28. Interdiscip. sem.										60
29. IZBIRNI PREDMETI										
— zbor ali — madž. j. z did. madž. j. in — didakt. dvoj. p. ali 2 od navedenih predmetov:		— — 30	— — 30	— — 30	— — 30	— — 30				120
— izbr. vsebine tehnične vzgoje								15 30 —		135
— izbr. vsebine likovne vzgoje								15 30 —		90
— izbr. vsebine glasbene vzgoje								15 30 —		90
— izbr. vsebine telesne vzgoje								15 30 —		90
— proizv. in družb. potrebno delo								15 30 —		90
— izbr. vsebine film. in gled. vzg.								15 30 —		90
— tuj jezik								15 30 —		90
PEDAG. DELOVNA PRAKSA							60	120		180
SKUPAJ	395	430	420	420	450	450	435	390		3390
										+ izbirni program 120 ali 135 ali 90
										+ nastopi 18
										skupaj 3528 ali 3543 ali 3498
30. telesna vzgoja	— — 30	— — 30	— — 30	— — 30	— — 30	— — 30	— — 30	— — 30		—

Opomba: seštevek ur izbirnih predmetov je naveden le v končnem seštevku

4.2 Navodila za izvajanje predmetnika

1. Predmetnik VIP za učitelja razrednega pouka na visoki stopnji je sestavljen iz naslednjih skupin:
 - skupni predmeti
 - strokovno-teoretični predmeti
 - posebni strokovni predmeti
 - interdisciplinarni seminar
 - izbirni predmeti
 - pedagoška in samoupravna strnjena praksa
 - telesna vzgoja.
2. Predmetnik se uresničuje tako, da si študenti pridobivajo znanje in usposobljenost predvsem z dejavnimi oblikami vzgojno-izobraževalnega dela (seminarji, vaje, hospitacije, nastopi).
3. V skupino skupnih predmetov ni uvrščeno naravoslovje kot predmet, ker študenti absolvirajo te vsebine iz naravoslovja v izbranih poglavjih pri posebnih strokovnih predmetih.
4. Študenti izberejo pri skupnih in izbirnih predmetih izmed tujih jezikov: angleški ali nemški ali madžarski ali italijanski jezik.
5. Po programu pedagoško-psiholoških predmetov in specialnih didaktik imajo študenti dve enodnevnici učni ekskurziji. Čas in kraj učne ekskurzije določi šola v vsakoletnem delovnem načrtu.
6. Pri predmetu izbrana poglavja iz družboslovja grede študenti na tridnevno ekskurzijo v zamejsko Slovenijo (Koroška, Beneška Slovenija, Tržaško, Korobje) in na osemdnevno po Jugoslaviji.

7. Po vzgojno-izobraževalnem programu naravoslovnih predmetov in telesne vzgoje pripravi šola kulturne, naravoslovne in športne dneve.

8. Pri predmetu pod številko 23 izberejo študenti eno od štirih vsebin.

9. Učni program vseh specialnih didaktik so usmerjeni v obravnavo sodobnejših oblik dela v osnovni šoli (individualizacija, diferenciacija, samostojno učenje, dodatni in dopolnilni pouk idr.).

Program specialnih didaktik (hospitacije, nastopi) se uresničuje v osnovnih šolah, s katerimi VDO sklene ustrezen sporazum. Posamezne osnovne šole si morajo pridobiti status hospitacijske šole.

Študent opravlja hospitacije in nastope tedaj, ko poteka program specialnih didaktik.

10. Študenti se usmerjajo po svojih nagnjenjih in sposobnostih in glede na posebne zahteve svojega prihodnjega dela v sklop izbirnih predmetov in si izmed teh izberejo dva predmeta.

— Če izberejo zbor, jim ni treba izbrati še drugega izbirnega predmeta.

— Če izberejo madžarski jezik z didaktiko madžarskega jezika, morajo izbrati še didaktiko dvojezičnega pouka

Program se uresničuje le, če se prijavi za zbor najmanj 30 študentov, za druga področja pa 15. Omejitev ne velja za madžarski jezik z didaktiko madžarskega jezika.

11. Interdisciplinarni seminar je namenjen poglobljanju praktičnih pedagoško-psiholoških znanj in študentovih sposobnosti glede na nove potrebe dela v osnovni šoli in drugih dejavnostih, ki so s tem povezane.

12. Študenti opravljajo pedagoško delovno prakso v 7. in 8. semestru na osnovnih šolah, s katerimi sklene VDO ustrezen sporazum.

13. Vzgojno-izobraževalni program se uresničuje s predavanji, seminarji, z vajami, eksperimentalnimi vajami, hospitacijami, z nastopi, z ekskurzijami ter s pedagoško delovno prakso. Ure so po posameznih oblikah razvrščene tako, da je omogočeno nepretrgano delo pri posameznem predmetu. Tudi posamezni predmeti so porazdeljeni tako, da je mogoča med njimi kar največja vsebinska korelacija.

14. Uresničevanje predmetnika v študijskem letu je določeno z izvedbenim predmetnikom. Pri tem je mogoče operativno določiti manjše razlike glede na posebnosti predmetov, možnosti za izpeljavo, kadrovske razmere in usmerjenost raziskovalnega dela.

Tako odpravljamo uniformnost pri uresničevanju programa in upoštevamo delovne razmere na posameznih visokih šolah, kjer poteka ta program.

Z navodili pa ni mogoče določiti takih sprememb v sestavinah predmetnika, ki bi lahko rušile enakovrednost izobrazbenega standarda.

Izvedbenih predmetnikov ni mogoče pojmovati kot alternativne predmetnike.

5 OBVEZNOSTI ŠTUDENTOV, USMERJANJE, SKLEP ŠTUDIJA

5.1 V učnih načrtih posameznih predmetov so navedeni med obveznostmi študentov seminarski referati. Da bi preprečili preobremenitev študentov s temi referati, združujemo seminarske obveznosti s rodnih predmetov.

Študent mora opraviti po dva seminarska referata iz SLO in DS, ter iz sodobne filozofije ali sociologije s politologijo ali tujega jezika pred seminarski referat pa iz: teorije vzgoje z izbranimi poglavji pedagoških disciplin ali didaktike; iz razvojne psihologije ali pedagoške psihologije; iz slovenskega jezika (vaja); iz mladinske književnosti; iz ene specialne didaktike; iz naravoslovja, iz družboslovja; iz izbranih poglavij iz telesne kulture ali izbranih poglavij iz glasbenih vsebin ali izbranih poglavij iz likovnih vsebin; iz interdisciplinarnega seminarja (skupinski referat).

5.2 Pogoji za napredovanje

Pogoji za prehod iz 1. v 2. letnik: izpit iz SLO in DS I, izpit iz sodobne filozofije, izpit iz tujega jezika, kolokvij iz teorije vzgoje z izbranimi poglavji pedagoških disciplin (narodna zgodovina pedagogike in šolstva), izpit iz izbranih poglavij iz naravoslovja — fizike, izpit iz izbranih poglavij iz družboslovja — geografije, pisni in ustni izpit iz pedagoške metodologije z osnovami statistike, kolokvij iz slovenskega jezika.

Pogoji za prehod iz 2. v 3. letnik: izpit iz SLO in DS II, kolokvij iz izobraževalne tehnologije in izpit iz didaktike, izpit iz razvojne psihologije, kolokvij iz slovenskega jezika, pisni in ustni izpit iz izbranih poglavij iz matematike, izpit iz izbranih poglavij iz družboslovja — zgodovine, izpit iz teorije vzgoje z izbranimi poglavji pedagoških disciplin, izpit iz izbranih poglavij iz naravoslovja — biologije, izpit iz izbranih poglavij iz naravoslovja — kemije.

Pogoji za prehod iz 3. v 4. letnik: vse obveznosti iz 1. in 2. letnika, izpit iz pedagoške psihologije, pisni in ustni izpit iz slovenskega jezika, izpit iz mladinske književnosti, kolokvij iz prometne vzgoje in izpit iz vokalno-instrumentalnega pouka.

Študent lahko napreduje v višji letnik tudi, če iz utemeljenih razlogov ni izpolnil vseh z vzgojno-izobraževalnim programom predpisanih obveznosti za napredovanje. Takšni razlogi so: bolezen, materinstvo, vojaške obveznosti, izjemne socialne in družinske okoliščine, vrhunške športne dejavnosti.

Strokovni organ VDO presodi, ali so razlogi utemeljeni. Študent lahko med študijem ponavlja letnik same enkrat, vendar mora opraviti vsaj polovico obveznosti, ki so predpisane za napredovanje v višji letnik.

Ne glede na prejšnje določilo sme študent večkrat obiskovati istoletnik, če zaradi bolezni in drugih utemeljenih razlogov (materinstvo, vojaške obveznosti, izjemne socialne in družinske okoliščine, vrhunške športne dejavnosti in podobno) ni izpolnil obveznosti po vzgojno-izobraževalnem programu.

Študent, ki je že izbral pravico do ponavljanja, se lahko vključi v izobraževanje kot udeleženec izobraževanja iz dela ali ob delu.

Če študent prekine izobraževanje za več kot dve leti, mu visokošolska delovna organizacija določi pogoje za nadaljevanje ali dokončanje izobraževanja, če se je bistveno spremenil vzgojno-izobraževalni program.

Študent druge višje ali visokošolske organizacije lahko prestopi na visokošolsko delovno organizacijo, če izpolnjuje pogoje za vpis v začetni ali višji letnik visokošolske delovne organizacije.

Praviloma lahko prestopi v začetku študijskega leta.

Če študenti ne morejo opravljati obveznosti, določenih s tem programom, pa tudi ne uveljaviti izjemnih okoliščin za napredovanje v letnika v letnik, določenih s tem vzgojno-izobraževalnim programom, lahko spremenijo program študija.

Študent ob koncu študija samostojno izdelava diplomsko nalogo, zanj si izbere tematiko enega strokovnega področja ali interdisciplinarno. Pri tem mu ustrezní organ VDO določi mentorja diplomskih naloge izmed učiteljev in visokošolskih sodelavcev. Študent diplomira, če uspešno zagovarja diplomsko delo pred komisijo, ki jo imenuje ustrezní organ VDO. Diplomsko delo opravlja, če uspešno opravi vsi predpisane obveznosti iz vzgojno-izobraževalnega programa.

Sestavni del diplome je uspešno opravljena pedagoška delovna praksa.

V vzgojno-izobraževalni program se lahko vpiše tudi študent o delu po prilagojenem programu.

5.3 Vzgojno-izobraževalni program dopušča takle predmetnik:

— didaktika in izobraževalna tehnologija	120 u
— didaktika SND, SN, SD in prometna vzgoja	265 u
— izbrana poglavja iz naravoslovja	210 u
— izbrana poglavja iz družboslovja	150 u
— didaktika glasbene vzgoje z izbranimi poglavji glasbenih vsebin	195 u
— didaktika likovne vzgoje z izbranimi poglavji likovnih vsebin	195 u
— didaktika interesnih dejavnosti	30 u
— interdisciplinarni seminar	30 u
— izbirni predmeti	po 60 u

Med izbirnimi predmeti ni: izbranih vsebin likovne vzgoje, izbranih vsebin glasbene vzgoje, madžarskega jezika z didaktiko madžarskega jezika, didaktike dvojezičnega pouka.

6 POGOJI ZA URESNIČEVANJE PROGRAMA

6.1 Kadrovski pogoji: habilitirani visokošolski učitelji in sodelavci.

6.2 Materialni pogoji: so navedeni v učnih načrtih predmetov.

Praktični pouk — VŠ — strojništvo

1 UVOD

1.1 Program so sestavili: mag. Ivan Gerlič, dr. Jože Flaškar, dr. Jože Polajnar, Alojz Fašun, mag. Jože Breznik, Duro Dakovac in dr. Karel Kuzman

1.2. Lik diplomanta

Diplomant vzgojno-izobraževalnega programa Učitelj praktičnega pouka za kovinarsko stroko je strokovni in družbeni delavec, ki bo uspešno sodeloval pri reševanju vzgojno-izobraževalnih nalog v kovinarski usmeritvi na področjih:

- programiranje praktičnega pouka, PD-DP in pripravništva ter njegove spremljave
- organiziranje praktičnega pouka v šolskih delavnicah in v organizacijah združenega dela
- izvajanje učnega procesa v učnih delavnicah, proizvodnih delavnicah ali drugih obratih po učnem načrtu za praktični pouk, učnem načrtu za PD in DP v programih za pridobitev izobrazbe v srednjem izobraževanju, načrtih za pripravništvo ter po programih za usposabljanje in izpopolnjevanje
- vodenje izobraževalne dejavnosti v organizacijah združenega dela kovinarske dejavnosti.

Njegovo praktično in teoretično znanje bo tolikšno, da bo lahko uresničeval izobraževalne in vzgojne naloge praktičnega pouka in dela.

Diplomant bo usposobljen za uresničevanje družbenih vzgojno-izobraževalnih smotrov na področju del in nalog, ki so določeni za to funkcijo. Usposobljen bo za spremljanje in razumevanje znanosti, tehnike in tehnologije v kovinarstvu in strojništvu ter za njihovo uporabo v neposredni proizvodnji, storitvi, in pri praktičnem pouku in delu. S področja didaktike, pedagogike, psihologije in andragogike bo imel toliko znanja, da bo lahko uspešno uresničeval smotre učnih načrtov v šolskih delavnicah in v obratih organizacij združenega dela.

Diplomant bo usposobljen za tale dela in naloge:

- priprava okvirnih in izvedbenih učnih načrtov za praktični pouk, PD-DP, pripravništvo in za druge praktične izobraževalne dejavnosti;
- priprava nalog — vaj za tehnološke poskuse ali didaktičnih proizvodnih vaj in nalog za preskus praktičnega znanja učnega procesa praktičnega pouka, PD-DP in pripravništva;
- operativno uresničevanje učnega procesa praktičnega dela, proizvodnega dela, delovne prakse, pripravništva in za izvajanje drugih praktičnih vzgojno-izobraževalnih nalog, ki se bodo uresničevale v neposredni proizvodnji in storitvi;
- izdelava vzgojno-izobraževalnih normativov in standardov praktičnega pouka, proizvodnega dela, delovne prakse in pripravništva;
- vzgajanje učencev za varno in zanesljivo delo in razvijanje njihove samozavesti in kulture dela na vseh področjih življenja;
- organizacija in uresničevanje varnosti pri delu v delavnicah in samozasčite pri praktičnem pouku;
- sodelovanje s starši, predstavniki združenega dela in različnimi organizacijami naše samoupravne družbe;
- razvijanje samoupravne vloge učencev v vzgojno-izobraževalnem procesu in pri upravljanju vzgojno-izobraževalnih organizacij;
- skrb za vzdrževanje sredstev za delo in za učne pripomočke;
- spremljanje novosti na strokovnem in pedagoškem področju ter uvajanje le-teh v vzgojno-izobraževalni proces praktičnega usposabljanja učencev;
- skrb za higienske in zdfavstvene razmere v delavnicah, kjer poteka učni proces praktičnega dela;
- organizacija in vodenje strokovnega izobraževanja v kovinarski predelovalni industriji;
- sodelovanje pri izdelavi nomenklature profilov poklicev, programov za usposabljanje in sodelovanje pri njihovem izvajanju v kovinarski predelovalni industriji;
- vodenje in arhiviranje pedagoške in proizvodne dokumentacije praktičnega pouka;
- pedagoški in strokovni nadzor nad izvajanjem praktičnega pouka in PD-DP v organizacijah združenega dela.

3.2 Za ustrezno izobrazbo, ki omogoča vpis brez preskusa znanja, se šteje končano izobraževanje po naslednjih programih ali smereh:

- obratni strojni tehnik (NAD)
- obratni metalurški tehnik (NAD)
- smer strojni tehnik (SR)
- smer metalurški tehnik (SR)
- ladijski strojni tehnik (SR)

in najmanj tri leta delovnih izkušenj v neposredni proizvodnji ali storitvah kovinarske in strojniške stroke.

3.3 Brez preskusa znanja se lahko vpišejo tudi kandidati, ki so končali izobraževanje pred uvedbo usmerjenega izobraževanja tehle programih:

- Strojni in metalurški delovodja
- Avtomehanski delovodja
- Strojni tehnik, prilagojeni program za absolvente poklicnih vinarških šol.

3.4 Po preskusu znanja se lahko vpišejo tudi kandidati, ki so končali katero koli smer izobraževanja po programu kovinarstva in strojništva in imajo ustrezne delovne izkušnje. Preskus znanja opravi iz predmetov, ki niso v učnem načrtu za obratnega strojnega tehnik (NAD).

4 PREDMETNIK

4.1 Preglednica skupnih in pedagoško-psiholoških predmetov

Predmet	Letnik		Sk.	pred.	vaj	semin.
	1.	2.				
SLO in DS	60	45	105	60	—	45
Pedagogika	60	—	60	30	—	30
Obča in pedagoška psihologija	90	—	90	75	—	15
Didaktika	—	45	45	30	—	15
Sociologija in filozofija	—	60	60	45	—	15
Politična ekonomija	—	30	30	20	—	10
Skupaj ur	210	180	390			

4.2 Preglednica skupnih strokovnih in ožje strokovnih predmetov

Matematika	120	—	120	75	45	—
Izbrana poglavja iz fizike	60	—	60	30	30	—
Elektrotehnika in elektronika	—	60	60	30	30	—
Mehanika	120	—	120	75	45	—
Gradiva	90	—	90	60	30	—
Mehanska tehnologija	90	90	180	120	60	—
Tehnično risanje s strojnimi elementi	135	—	135	45	90	—
Dinamika in hidromehanika	—	75	75	45	30	—
Energetika	45	—	45	30	15	—
Informatika in računalništvo	—	45	45	15	30	—
Tehnika spajanja	—	60	60	30	30	—
Krmilna tehnika	—	45	45	30	15	—
Meritve	—	60	60	40	20	—
Priprava proizvodnje	—	45	45	30	15	—
Organizacija in študij dela	—	60	60	30	30	—
Varstvo pri delu z ekologijo	—	30	30	15	15	—
Kultura ustnega in pisnega izražanja	30	—	30	15	—	15
Specialna didaktika praktičnega pouka in PTP	—	120	120	45	75	—
Organizacija in ekonomika izobraževanja	—	30	30	20	10	—
Skupaj ur	690	720	1410			
Skupaj vseh ur	900	900	1800			

4.3 Navodila za izvajanje predmetnika

4.3.1 Študentje opravijo pri specialni didaktiki praktičnega pouka in PTP4 uspešne nastope, 10 hospitacij pri mentorjih, pri kolegu pa 8 hospitacij z analizo.

4.3.2 Vaje pri vseh predmetih tega področja so eksperimentalne (v skupinah po 15 študentov) in potekajo v posebnih laboratorijskih učilnicah.

4.3.3 Študentje opravijo strnjeno dvotedensko prakso v drugem letniku (4. semester — ko so poslušali predmete didaktika in specialna didaktika praktičnega pouka in PTP), in sicer 7 dni v šolah srednjega usmerjenega izobraževanja svoje usmeritve in 3 dni v izobraževalnih centrih organizacij združenega dela.

4.3.4 Študent, ki študira ob delu, je oproščen delovne prakse, če ima ustrezne delovne izkušnje, to je vsaj 12 mesecev pri poučevanju tega področja.

4.3.5 Vsak študent mora obiskovati telesno vzgojo. Ta poteka po 2 uri na teden v 1. in 2. letniku. Te ure se ne štejejo v 1800-urno obveznost.

4.3.6 Pogoja za opravljanje pedagoške prakse v 2. letniku sta: — uspešen nastop pri metodiki praktičnega pouka in proizvodno-tehnične vzgoje — uspešno opravljen seminar in vaje iz metodike.

5 OBVEZNOSTI ŠTUDENTOV, USMERJANJE IN DOKONČANJE ŠTUDIJA

5.1 Pogoji za napredovanje iz letnika v letnik:

Za prehod v višji letnik morajo študentje opraviti izpit ali kolokvij iz naslednjih predmetov: matematika, izbrana poglavja iz fizike, SLO in DS, mehanika, gradiva, mehanska tehnologija I, didaktika.

5.2 Pogoji za dokončanje študija:

Študent konča študij, ko opravi vse obveznosti po programu in plomski izpit. Diplomski izpit obsega zagovor pozitivno ocenjene ploske naloge.

Študentje pripravijo diplomsko nalogo iz specialne didaktike praktičnega pouka in PTP s poudarkom na ožji strokovno-panožni usmeritvi.

6 POGOJ ZA IZVAJANJE PROGRAMOV

6.1 Kadrovski pogoji

Za uresničevanje programov so potrebni habilitirani učitelji, sodelovalci pa bodo tudi asistenti in laboranti (vaje, praktikum...). Pri hospitacijah, nastopih in pedagoški praksi so potrebni tudi zunanji sodelavci VIO in OZD.

6.2 Materialni pogoji:

(splošne) predavalnice; specializirane predavalnice za: SLO in DS, izbrana poglavja iz fizike, elektrotehnike in elektronsko energetiko, mehaniko, dinamiko in hidromehaniko, gradiva, mehansko tehnologijo, tehniko spajanja in pripravo proizvodnje, krmilno tehniko, informatiko in računalništvo; laboratorij za meritve in hospitacije VIO, hospitacijski ozd.

6.3 Usmeritev v znanstvenoraziskovalne in strokovne dejavnosti:

— razvijanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti na področju specialne didaktike PP in PTP, PD oziroma DP in pripravništva — razvijanje in vodenje stalnega izobraževanja na tem področju — organizacija in vodenje seminarjev tega področja — dejavna priprava in verifikacija učne literature, priročnikov za učenje, učil, učnih pripomočkov idr.

2 SPLOŠNI PODATKI O PROGRAMU

2.1 Posebna izobraževalna skupnost za pedagoško usmeritev ter za metalurško in kovinarsko usmeritev

2.2 Usmeritev: pedagoška in strojniška

2.3 Ime in vrsta programa: Praktični pouk (VŠ — strojništvo)

2.4 Ime prejšnjega programa: nadaljevalni vzgojno-izobraževalni program — Obratni strojni tehnik (NAD)

2.5 Strokovni naslov: predmetni učitelj praktičnega pouka (strojništvo)

Značilna dela in naloge:

- poučevanje praktičnega pouka
- organiziranje in izvajanje PD-DP v vzgojno-izobraževalnih organizacijah in organizacijah združenega dela
- delo v izobraževalnih centrih organizacij združenega dela
- vodenje praktičnega pouka v šolskih delavnicah in v organizacijah združenega dela.

2.6 Trajanje študija po programu: 2 leti.

3 POGOJI ZA VKLJUČITEV V PROGRAM

3.1 V program se lahko vpiše, kdor ima ustrezno srednjo izobrazbo

Štipendiranje za pedagoške poklice

Posebna izobraževalna skupnost za pedagoško usmeritev študentov kandidata za pedagoške poklice, in to predvsem za delo v srednjem izobraževanju. Prihodnje osnovnošolske učitelje in vzgojiteljice v vrtcih pa naj bi študentirale občinske izobraževalne skupnosti in skupnosti otroškega varstva.

Za šolsko leto 1985—86 je Posebna izobraževalna skupnost razpisala 105 štipendij za učence srednjih pedagoških šol in 70 štipendij za študente pedagoških smeri. Odbor za mrežo šol, usmerjanje in štipendiranje je ugotovil, da izmed 175 prosilcev samo 105 izpolnjuje pogoje za pridobitev štipendij (učni uspeh,

gmotni položaj staršev, smer študija itd.).

Težave so nastale predvsem pri izbiri kandidatov za nekatere študijske smeri, ki pripravljajo za delo v srednji šoli. Odbor je namreč pred tem preučil potrebe po srednješolskih učiteljih do leta 1990; anketiral je srednje šole in domove učencev in na tej podlagi pripravil razpis štipendij za šolsko leto 1985—86. V skladu z ugotovljenimi prednostnimi potrebami je odbor razpisal precej štipendij za študij matematike, fizike in nekaterih tehniških smeri (strojništvo, elektrotehnika ipd.), vendar je bil odziv slab. Razpis je odbor ponovil, kljub temu pa je bilo podeljenih samo 43 štipendij za

študente, 27 pa jih je ostalo nezaključeno.

Ker zelo manjka visokošolskih učiteljev za posebne didaktike, je odbor izjemno razpisal še 12 štipendij za magistrski študij. Žal se nihče od kandidatov ni odločil za redni podiplomski študij, 16. člen samoupravnega sporazuma o štipendiranju pa ne dovoljuje, da bi prejemal štipendijo nekdo, ki je v rednem delovnem razmerju.

Pregled števila srednješolcev — študentov daje po šolah te podatke: Brezice 1, Celje 90, Idrija 8, Koper 19, Kranj 29, Lendava 16, Ljubljana 49, Maribor 53, Murska Sobota 47, Novo mesto 22, Ravne na Koro-

škem 77, Tolmin 46. Skupaj je bilo torej v letu 1985—86 na srednjih pedagoških šolah 457 štipendistov, od tega 32 v prvem, 69 v drugem, 157 v tretjem in 199 v četrtem letniku. Na višjih in visokih šolah je bilo v tem letu med študenti 165 štipendistov. Pisa za pedagoško usmeritev. Največ jih je bilo na Filozofski fakulteti (53), na Fakulteti za telesno kulturo (23), na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo — matematika (20), na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo — SLO in STM 17.

Skupno je v šolskem letu 1985—86 posebna izobraževalna skupnost izplačevala 622 štipendij, 24 štipendistom pa je štipendiranje mirovalo, ker niso

zadostili pogojem za napredovanje v višji letnik.

S spremljanjem izobraževanja in kasnejšega zaposlovanja študentov je odbor za mrežo šol, usmerjanje in štipendiranje prišel do naslednjih ugotovitev:

Večina študentov — absolventov visokih šol ne konča februarja, marveč šele junija ali pa celo leto dni kasneje. To otežuje načrtno zaposlovanje.

Ni malo vzgojno-izobraževalnih organizacij, ki sodelujejo pri izbiri in usmerjanju študentov za smeri, kjer rabijo učitelje, vendar jih po diplomi ne sprejmejo v delovno razmerje. V posebni izobraževalni skupnosti so se

zato odločili, da bodo take študente podpisnice štipendijskih pogodb; tako bodo tudi same študente prezele večjo odgovornost za kasnejšo zaposlitev diplomantov.

Posebna izobraževalna skupnost za pedagoško usmeritev vsako leto sproti obvešča srednje šole in domove učencev o štipendistih diplomantih. Čeprav se pri zaposlovanju večih zatika, se sčasoma večina diplomantov pošli v vzgojno-izobraževalni dejavnosti v skladu s pogodbenimi obveznostjo. Za tiste študente, ki med šolanjem ne izpolnjujejo temeljnih pogodbenih obveznosti, pa je predvideno v pogodbeni obvezno vračilo štipendije.

Po svoji poti do vzgojnih ciljev

Nekatere izkušnje Osnovne šole Cerkno — Spomenik NOB pri uresničevanju posebnih dejavnosti

Potem ko smo odprli našo šolo in ko je le-ta prevzela posebne naloge pri prenašanju in razvijanju tradicij NOB, se je vanjo usmerila množica obiskovalcev, povečini učencev, ki so prišli na ekskurzijo, in skupin nekdanjih borcev. Hoteli so videti šolo — spomenik in spoznati, v čem se razlikuje od drugih. Mislim, da so kljub našemu prizadevanju obiskovalci odhajali nekoliko razočarani. Šolsko poslopje, učilnice in predpisa se niso veliko razlikovali od tistega, kar so lahko videli na drugih šolah, delo pa tudi ne.

Srečanj z našimi učenci, prireditve zanje nismo mogli zmeraj pripraviti, ker bi sicer to motilo potek rednega pouka, pa smo se morali omejevati na besede, s katerimi smo prej kot delo predstavljali naše načrte in želje. Tako je potek teh obiskovalcev začel usihati in priznati moram, v naše ojašanje, ker smo šele razmišljali, iskali, preskušali, utirali res svojo pot.

Ni nam bilo lahko, saj je bilo toliko različnih pogledov na zasnovano naših posebnih dejavnosti, pa tudi različnih pričakovanj, da se kar nekako nismo mogli znebiti, počutili smo se neobgledne, včasih smo imeli celo neprijeten občutek, da predstavljamo nekaj, česar v resnici ne moremo izpeljati.

In vendar smo delali.

Pripravili smo pohode po partizanskih poteh, srečanja z nekdanjimi borci, intervjuje. Naši učenci so uspešno sodelovali pri zgodovinskih tekmovanjih, izdelovali so prave elaborate, in to je veliko drugih šol tudi povzelo. Izdelali smo načrt in začeli postopoma, načrtno uresničevati pouk krajevne zgodovine za vse učence od 5. do 8. razreda.

Spraševali smo se: ali je to tisto, kar od nas pričakujejo. Vsakokrat, ko smo morali pisati načrte ali poročila za REHIC, nas je navdajal neprijeten občutek, prizadevali smo si, da ne bi česa ponavljali ali da ne bi zapadli v formalizem. Ob tem ni bilo nikogar, ki bi stvarno ocenil naše delo, ki bi kritično presojal naše pobude in nam svetoval. Tako so se dvomi kopičili, občutek odgovornosti se je osredotočil na dva ali tri člane kolektiva.

Iskali smo nekaj novega, kar bi nas vse motiviralo za nadaljnje delo in seštevali zbrane izkušnje. Vračali smo se k prvotni opredelitvi naših nalog in ugotovili, da ne poudarjamo priveditve ne spoznavanje krajevne zgodovine, niso končni cilj naše dejavnosti; da je čas, da pogledamo dlje. Prenos tradicij NOB ne pomeni le dati priznanje udeležencem osvobodilnega boja ali si zapomniti imena in epizode, temveč veliko več. S prenosom in razvijanjem tradicij NOB želimo predvsem vzgajati mlade. Potrditev za to smo dobili v razpravi Sveta za tradicije pri RO ZZB; na njej je bilo poudarjeno, da pomeni prenašanje tradicij prenašanje vrednot udeležencev NOB mladim rodovom, prenašanje ljubezni do domovine, humanosti, tovarištva, poguma pa tudi poštenosti, kritičnosti, iznajdljivosti, delavnosti, poštvalnosti, skromnosti. In če se za takšno opredelitev odločimo (in mi smo se), se naši dejavnosti odprejo nova obzorja in nove še zahtevnejše naloge, manj raziskane in pogosto le formalno poudarjene.

Ugotovili smo, da novo pojmovanje zasnovane naših posebnih dejavnosti ne nasprotuje prvotnemu, ki je temeljilo na krajevni zgodovini, temveč pomeni le njegovo »nadgradnjo«, saj postajajo spoznanja o NOB tako podlaga za vzgojo mladih rodov.

Ko smo ugotovili, da želimo razvijati pri mladih prav tiste vrline, ki so jih tako zelo izkazali udeleženci NOB, smo se nehote morali vprašati: kaj je te oblikovalo? Kaj je vplivalo na fanto in dekleta, da so se odločili tako kot so se, in praznili vrednote, za katere želimo, da bi postale temeljne v naši družbi? Rasli so v času, ko so nanje vplivali negativni dejavniki v šoli in v okolju, ko je bil poudarek na nacionalizmu, na boju za preživetje in pridobivanje dobrin tudi z izkoriščanjem drugih, v večanju socialnega razlikovanja; ko jih je dobesedno zasipala fašistična propaganda, ko so bili izpostavljeni njenim obetom in njenim

Raziskovalno delo

Že od trenutka, ko se je začel pouk v novih prostorih, se je začelo tudi raziskovalno delo učencev, najprej članov zgodovinskih krožkov. Prevzemali so republiške naloge in jih obdelali v obliki elaborata, zbirali dragoceno dokumentacijo in jo urejali pod vodstvom mentoric.

Tako so obdelali Partizansko saniteto, Šolstvo na Cerkljanskem, Razvoj ljudske oblasti na Cerkljanskem, in to je še danes pomemben učni pripomoček. Vendar je pri teh raziskavah sodelovalo le omejeno število učencev; ti so delali strogo po navodilih, elaborati so bili zato preveč »za odrasle«, učenci so dali v njih premalo čisto svojega.

Raziskave — delo učencev več krožkov

Korak naprej so storili pri pionirski organizaciji, v nalogah za natečaj Mi mladi, ko so v delo pritegnili več krožkov in učence vseh razredov, celo takšne, ki so sicer manj uspešni. Vsaj del nalog je bil tako čisto otroško oznamovan in izviren.

Raziskava vasi

Že pred petimi leti se je v raziskovalnem delu na šoli pojavila bistvena novost. Mentorji nekaterih krožkov so sami zasnovali skupno raziskavo vasi z vseh mo-

delo, v globljem doživljanju novih spoznanj, v navajanju na razmišljanje in kritično presojo in (najpomembnejši) v razvijanju socialnega čuta in z ljubeznijo do domačega kraja tudi ljubezni do domovine.

V zadnji raziskavi so sodelovali: zgodovinski, likovni, fotografski, literarni, gospodinjinski krožek in etnografinja oddelka Mestnega muzeja iz Idrije.

Izsledki raziskave o vasi Zakriž so bili predstavljeni vsem učencem in javnosti v avli šole in v posebni sobi muzeja ter na osnovni šoli Prešernove brigade v Železnikih. Še pred koncem koledarskega leta bo javnosti v prostorih muzeja v Cerknem predstavljena raziskava vasi Labinje, o njej bo izšel poseben bilten, ki bo nato rabil kot učni pripomoček.

Raziskovalno delo zajame vse učence

V preteklem šolskem letu nas je naloga mladih zgodovinarjev Preučevanje življenja živečih rodov (stari starši — starši — otroci) spodbudila, da smo k raziskovalnemu delu pritegnili vse učence. V začetku šolskega leta smo predlagali vsem razrednim skupnostim od prvega do osmega razreda, naj izberejo eno temo za svojo raziskovalno dejavnost, seveda stopnji učencev primerno. Izбира tem je bila zelo pestra:



Miroslav Zdovec: Svetloba v avgustu, 1981

godih pogledov (zgodovinskega, socialnega, likovnega, etnografskega), zato da bi dobili prežet njenega življenja in razvoja. Najprej so izbrali vas Zakriž, nato pa Labinje. Pri nalogi so sodelovali različni krožki; s tem se je ne samo povečalo število sodelujočih učencev, temveč so tudi dobili možnost, da sodelujejo prav pri delu, pri katerem so lahko najbolj ustvarjalni.

S temi raziskavami smo se odmaknili od prvotne zasnovane dela (poudarjanje boja za narodno svobodo) in oblike dela (predvsem frontalni prijem). Poudarjati smo začeli socialistično revolucijo, in spremembe, ki jih je ta prinesla v življenje. Učencem ni nihče več vsiljeval sklepov, celo izpostavljanju mnenja smo se lahko izognili, saj so dejstva, ki so jih spoznavali, govorila sama. Videli so, da 20-letno obdobje italijanske zasedbe ni pustilo prav nobenega sledu na poslopjih, po vojni pa so se vse hiše obnovile, zgrajenih je bilo veliko novih. Odkrivali so, kako se je spremenila prehrana, slišali so o »preščah«, ki so jih kmetje podarjali revnim, ti pa so se z njimi nato prehranjevali vsi zimo. Potem so zlahka razumeli, da boj v naši nedavni preteklosti ni bil le boj za narodno osvoboditev, temveč tudi za drugačno življenje, za večjo socialno enakost.

Pomen raziskave je v navajanju na samostojno in ustvarjalno

izmenjava spoznanj.

Medtem so se nadaljevale še druge raziskovalne naloge, ki so jih prevzeli krožki, skupine učencev ali razredi. Med temi naj navedemo najzanimivejše: Redke in zaščitene rastline v naši občini, Stare opuščene zgradbe ali njihovi ostanki ter ljudje, ki so v njih živeli, Ležišče manganove rude, Ali je dež pri nas kisel?

Že dozdašnje raziskovalno delo je dalo takšne izsledke, da so pritegnili k nadaljnemu delu učitelje in učence, in se tako izkazalo kot izredno sredstvo za doseganje vzgojnih ciljev, ki nam jih zastavljajo posebnosti naše šole. Pripomniti moram, da sta pravilna razporeditev raziskovalnega dela in njegovo včlenjevanje v druge dejavnosti omogočila, da učenci in učitelji niso bili obremenjeni.

Vse to pove, da smo raziskovalne naloge največkrat končali z razstavami in elaborati. Ker so izdatki za tiskanje preveliki, se nam je le enkrat posrečilo izdati poseben bilten z zapisi učencev.

Prikaz življenja v Partizanski bolnišnici Franja — raziskovalna naloga 4. razreda

Razredni skupnosti enega četrtrih razredov smo zaupali nalogo, da preučijo in po svoje predstavijo življenje v partizanski bolnišnici. To temo naloge smo izbrali zato, ker je učencem blizu in so se lahko vanjo vživeli. Življenje v bolnišnici so spoznavali iz knjig, filma in pripovedi — pri tem jim je pomagala učiteljica — samo bolnišnico pa so si ogledali že prej. Nato so si razdelili vloge (ranjenci, zdravniki, stražarji, drugo osebje) in razčlenili potek navadnega dneva v bolnišnici (prebujanje, pozdrav zastavi, zajtrk, zdravniški pregledi, prihod novih ranjencev in tako naprej vse do večernega mitinga). V skupinah so sestavljali dialoge, zamislili so si in pripravili sceno v učilnici; pri tem so uporabili klopi, liste papirja in lepenke, dogovorili so se za celoten potek prikaza.

Svoje raziskovalno in ustvarjalno delo, v njem so sodelovali prav vsi učenci, so končali tako, da so v učilnici, preurejeni v bolnišnico, prikazali kako so si zamislili življenje v njej. Spet so učenci veliko dela opravili sami doma, drugo med razrednimi urami ali uvrščeno med druge šolske dejavnosti. Čeprav je bil razred na glasu »težak razred«, so se učenci radi vključili v akcijo in bili ves čas zelo zbrani in prizadevni.

V tej obliki dela se je povezovalo veliko in zelo različnih dejavnosti (preučevanje gradiva (sd) priprava dialogov in izvajanje (sl), priprava scene (lp), pesmi (gp). Učenci pa so pri vsem tem sodelovali ustvarjalno in doživeto. Poskus je pokazal, da so bili zelo motivirani za delo, spodbujeni k razmišljanju in čustvovanju.

Učitelji in učenci italijanske osnovne šole iz Oriaga — Mire, s katero sodelujemo, so nam tako pokazali življenje v židovskem getu v Benetkah, v baletu pa življenje in smrt Ane Frank in osvoboditev fašizma, ki vključujejo prav take učne, vendar predvsem vzgojne smotre.

Kulturni dnevi

Ti dnevi so marsikdaj preobremenjeni z nepovezanimi dejavnostmi, ki namesto, da bi zbudili pozornost, celo motijo zbranost učencev. Zato naj opišem dan, ki smo ga pripravili v zelo kratkem času za predmetno stopnjo in je imel pri učencih močan odmev.

Po zimskih počitnicah smo imeli do 8. februarja le še kakšen

iz naših šol

dan, na drugi strani pa smo že iz izkušenj v šoli vedeli, da učenci ne razumejo ali celo ne marajo večine tudi najlepših literarnih del, ki jih jim »vsilimo«. Pa smo se dogovorili, da bomo tokrat popolnoma prepustili izbiro učencem.

Kot temeljno tematiko dejavnosti smo izbrali Književnost v NOB, naša knjižničarka pa je s sodelovanjem kolegov učiteljev slovenskega jezika izbrala za vsak razred primerna dela v prozi in poeziji. Na začetku kulturnega dneva so razredne skupnosti s svojimi razredniki dobile določeno število knjig in jih porazdelile skupinam učencev. Naloga teh je bila, da so v eni šolski uri izbrale odlomek ali pesem, ki jim je bila najbolj všeč, ki so jo najbolj doživeli, ter učenca, ki naj bi jo predstavil razredu.

V drugi šolski uri so v razredu izbrali delo, ki jim je bilo najbolj všeč ter najboljšega interpretatorja (zanimivo je bilo, da večina teh ni bila med učenci, ki najpogosteje nastopajo na prireditvah).

Le ena razredna skupnost je imela posebno nalogo: morala je v tem času zbrati glasbeno spremljavo za sklepno prireditev. Sledil je nekoliko daljši odmor (približno 40 minut), ki so ga učenci porabili tudi za malico. Medtem so v knjižnici hoteli: treba je bilo razvrstiti izbrana besedila, jih povezati v smiselno celoto in k temu dodati glasbeno spremljavo po zvočniku.

Ob začetku prireditve smo se znašli v neugodnem položaju, ker smo ugotovili, da mikrofona v večnamenskem prostoru ne bomo mogli uporabiti zaradi glasbene spremljave. Vendar se je zgodilo nekaj, kar nas je presenetilo: celotna prireditev je potekala v popolni tišini in zbravnosti vseh 250 učencev, kakršne gotovo nismo bili vajeni.

Navedel sem le nekaj naših izkušenj, čeravno je še veliko zanimivih: dnevi šole, stalno sodelovanje naše šole z drugimi šolami, obiski in srečanja, dvojezična prireditev ob dnevu republike za delavce iz drugih republik. Vse to so pomembne vzgojne prilagoditve, v katerih brez formalizma vzgajamo in razvijamo vrednote pri učencih.

Da so naše izkušnje postale zanimive, lahko ugotovimo po tem, da imamo na naši šoli spet več obiskovalcev, vendar predvsem delavcev v šolstvu, ki se želijo seznaniti z našim delom. Prihajajo delovni kolektivi šol, zavodov za šolstvo, skupine in delegacije iz drugih republik in tujine (Italije, Švice, Danske, NDR) in veseli smo, ko ob prikazu našega dela začutimo njihovo veliko zanimanje.

Mislim, da je treba enkrat za vselej razčistiti s pogledi na šole vključene v REHIC (naša, Podčetrtek in Marija Broz iz Bistrice ob Sotli). Nekateri bi želeli, da bi bile to predvsem hospitacijske, za študente in mlajše učitelje, pa upravičeno menijo, da lokacijsko niso pravilno izbrane. Če pa želimo resnično v njih iskati novosti, potem potrebujemo najprej strpnost in pomoč. Mi smo se vsa ta leta prizadevali, da bi našli vsebino in nove prijeme, vendar smo se počutili same, brez razumevanja, nasvetov in kritične strokovne analize, ki bi nam pokazala, ali delamo prav, in nas usmerjale.

Zato bomo veseli, če bo ta naš članek naletel na odziv in se nam boste oglašali s svojimi pripombami, mnenji in nasveti. Tako bomo lažje preverili svoje delo, izločili, kar v njem ni dobro in razvijali tiste pozitivne izkušnje, ki zaslužijo, da jih predstavimo drugim.

MAKSI PAGON

pobude
odmevi

Otroštvo ob očetu pijancu

V članku *Alkoholizem in pedagoško delo* sem dobila nekaj potrditev za svoje razmišljanje in doživljanje v otroštvu. Spodbudil me je, da so prišli na dan vsa tesnoba in občutja iz moje otroštva.

Izhajam iz kmečke družine. Bila sem najstarejša izmed treh otrok, zato sem si tudi najbolj zapomnila očeta pijanca. Predšolskega obdobja se ne spominjam dobro, zato pa tem bolj prvih razredov osnovne šole. Zgodaj sem občutila krivico, kakršno najbrž doživlja še veliko otrok staršev pijancev.

Meni pa se je moj oče smillil. Često sem obsojala mamo, ko sta se prepirala. Odpustila sem mu vse, pa čeprav smo velikokrat skakali skozi okna in potem spali v listju. Bali smo se večerov, ko je prihajal domov. Že po korakih smo vedeli, koliko je pijan. Če je hodil počasi, so leteli po sobi le krožniki. Hitri koraki so pomenili, da je treba priprejeti okna, drsajoči in počasni pa potrpljenje, saj se je, po kratkem zmerjanju, spravil spat.

Strah me je bilo hoditi v šolo, ker so se mi sošolci posmehovali, učiteljica pa ni videla mojih stisk in mi je velikokrat naredila krivico. Jaz pa sem živela za nedelje, saj takrat oče ni šel v zadruho in ni bilo nevarnosti, da bi se napil. Bil je ves mehak in je obljubljal mami, da ne bo več pil. Ona se je kujala, mi otroci pa smo ga oblegali in želeli, da se pogovarja z nami.

Tako je minilo mojih prvih šest let šolanja. Oče je zapustil delovno okolje in odšel v svet po boljši kos kruha, jaz pa sem zelo zgodaj spoznala, da se moram bojevati zase. Postala sem upornica in zagrizena učenka. Pri očetu sem že takrat iskala tiste skrite dobre stvari, ki so v vsakem človeku, pa če je še tako hudoben. Zdaj vem, da se nisem motila.

Postala sem, kar sem želela. Učiteljica. Rada bi bila dobra. Takšna, da bi znala videti v otrokovo dušo in prisluhniti njegovim stiskam. Da bi ga dvigala in ne tlačila ter obsojala za tisto, česar ni storil. Vem, da bo to zelo težko, vendar živim za svoj poklic in se bom potrudila. Ne želim, da bi imel še kdo takšno otroštvo, kot sem ga imela jaz.

Ni bil moj namen razpravljati z avtorjem članka. Članek je bil le spodbuda, da je steklo pero.

CILKA DEŽMAN

Razmišljanje

Znanost in tehnika naglo napreduje, količina in kakovost informacij iz trenutka v trenutek naraščata, človek, posebno učitelj, pa bi moral biti vsestransko razgledan, srkati in vsrkati bi moral čim več znanja, ga čim več obdržati in ga čim boljše podajati. Na voljo imamo veliko strokovnega slovtva, seminarje in aktivne, imamo konference in se stanke z referati, in kdor še utegne, lahko doma študira za svojo učno smer primerno slovtvo.

Na vseh koncih in krajih se govori in piše, kakšen naj bi bil in kakšen ne bi smel biti učitelj, nalagajo mu razna povsem administrativna dela, ki mu poleg sestankovanja odtrgajo veliko časa, namenjenega učno-vzgojnemu delu z učenci.

Učiteljevo znanje naj ne bi ostalo na tisti stopnji, kjer se je končal njegov študij. Neprenehoma bi ga moral dopolnjevati, z vedno novimi informacijami — spopolnjevati. Sama ugotavljam, da teorija in praksa vselej ne hodita v štric. Učitelji angleškega jezika imamo toliko in toliko aktivov, seminarjev, in če je to merilo za spopolnjevanje in dopolnjevanje znanja, smo zelo siromašni. Kdor ne utegne ali nima možnosti seči po tujih časopisih in revijah, kdor ne prebere nobene knjige, leposlovnje ali strokovne, v tujem jeziku, kdor si ne pridobi in ne utrdi besednega zaklada, ostane, kar zadeva znanje, na približno isti stopnji ali pa celo nazaduje. Tistih nekaj aktivov na leto in nekaj prebranih strani prav gotovo nekaj pomeni na tehničar individualnega nenehnega izobraževanja, vendar to ni tisto, kar si učitelj tujega je-

zika v resnici želi. Osnovnošolski učitelj angleškega jezika npr. bi se moral vsaj nekaj časa študijsko spopolnjevati v deželi, katere jezik poučuje, biti bi moral v stiku z njenimi ljudmi in z njeno živo, naravno govorico. Vem, da so pripravljene razni tečajji v tujini, toda osnovnošolski učitelj nima možnosti, da bi se jih udeležil. Takšni tečajji so namenjeni povečini srednješolskim in višješolskim učiteljem. To je mačehovski odnos do osnovnošolskega učitelja tujega jezika, pa vendarle mora prav on dati učencem temeljno znanje za nadaljnje delo v usmerjenem izobraževanju. Nisem proti raznim študijskim in tečajjem, ki se jih lahko udeležujejo vsi drugi pedagoški delavci prej kakor osnovnošolski učitelj, toda mislim, da bi bilo treba na tisti seznam uvrstiti tudi učitelja osnovne šole. Od njega se veliko zahteva, saj mora učence prvi seznaniti s temeljnimi drobci tuje govorice, slovnice, da bo lahko učenec kasneje na njih ustvarjal mozaik svojega znanja in ga dopolnjeval.

Že nekajkrat sem se prijavila na razpis štipendij za tujino Zavoda SRS za šolstvo, toda moje prošnje so bile vljudno zavrnjene. Vse bolj se zavedam, da kot učiteljica na osnovni šoli nimam možnosti, da bi si z družbeno pomočjo širila znanje v tujini, razen če si vse uredim in plačam sama. Ob tem pa se človek vendarle zamisli, zlasti zato, ker vemo, koliko različnih strokovnjakov potuje in biva na tujem ter si tako nabira novo znanje in pogloblja staro.

SONJA VOTOLEN

Alkoholizem in pedagoško delo

Pedagoški delavec ima med otroci, učenci ali študenti skoraj zmeraj tudi nekaj takšnih, ki so tragično zaznamovani z alkoholizmom v družini. To mu nalaga težke dodatne naloge, ki so na meji med pedagogiko in alkoholologijo. O tem smo razpravljali v našem prvem članku, zadnjič pa smo razčlenjevali prav tako hude primere: pisali smo o težavah, ki nastajajo tedaj, ko je sam pedagoški delavec iz alkoholične družine, ko je zapit njegov zakonski tovariš ali ko se sam začenja predajati alkoholu.

Zadnja leta so se alkoholološka spoznanja tako pomnožila kot verjetno prej ves čas ne. Tudi nekatere mejne stroke tega področja naglo napredujejo, na primer, teoretična spoznanja in metode družinske terapije, skupinsko delo, antropologija, andragogika. Iz tega obilja moramo izbrati nekaj spoznanj, ki bodo povezana z vprašanji, o katerih smo govorili v prvih dveh člankih. Seveda pa je v takšnem prispevku težko najti ravnotežje med teoretično utemeljitvijo nekega spoznanja in med praktično uporabnostjo pri pedagoškem delu.

Večplasten pojav in interdisciplinarno spoprijemanje z njim

Alkoholizem ni enovit, temveč izrazito sestavljen pojav. Kaže se kot splet napredujočih motenj in okvar na področjih, ki so skorajda tako široka, kot je življenje samo. Zato ni čudno, da se tačas uveljavljajo novi pogledi nanj: alkoholizem kot **patološki življenjski slog**. Nobena od sodobnih znanosti ga ne more dojeti sama, kaj šele da bi se z njim lahko uspešno spopadla. Kot večplastno motnjo ga lahko razumemo le, če ga gledamo istočasno iz vidikov številnih strok, kot na primer:

1. Biološko je alkoholizem »vgradičen«
alkohola v presnovo; utri se kot pogojni refleks za nadomestno, »kratkostično«
izklapljanje najzvišjih alarmov v zavesti, kar se normalno dosega z različnimi dejavnostmi, s katerimi se biološko, psihično ali socialno zadovolji potreba, ki je sprožila alarm (Jakopič).

2. Z medicinskega vidika se kaže kot sindrom različnih obolenj, v začetku skoraj neopaznih, nato blagih in nemotečih, na koncu pa smrtno nevarnih.

3. Psihološko je duševna motnja; kaže se kot zmanjšana zavest, okrnjeno občutenje in dojemanje stvarnosti in neustrezno ravnanje. Po odnosni psihodinamiki (Brajša) pa so alkoholiki grešni kozli, v katere lahko vsi drugi projiciramo negativne vidike svojega jaza in družbenih odnosov.

4. Z ekonomskega vidika je izdelek za alkohol, ki gre od zasluzka in imetja, zelo velik. Dandanes ga je pri povprečnem dohodku sicer v začetku mogoče poravnati z dodatnim zaslužkom ali kako drugače, prej ali slej pa, vsaj tiste družine, ki imajo slabe denarne dohodke, tudi gmotno ogrozi. Poleg tega pa je alkoholizem iz gospodar-

skega vidika tudi neizčrpen vir dohodkov za izdelovalce in prodajalce alkoholnih pijač, zaradi davkov pa tudi za države.

5. S kriminološkega in viktimološkega vidika ga zaznavamo ob zločinih in prekrških, prometnih nesrečah in preprih, ki so nastali v opitosti, pa če gledamo to kot zmanjšano prištevnost in olajševalno okoliščino ali pa kot nedovoljeno omamljanje zavesti in s tem oteževalno okoliščino.

6. V moralnem pogledu se razgali kot nepregledna vrsta prevar, prelomljenih obljub, žalitev in drugih hudih prestopkov proti vsem temeljnim moralnim načelom.

7. S socialnega vidika je alkoholizem največje kotičke slabih medsebojnih odnosov med ljudmi, zlasti v zakonu in družini ter eden od glavnih virov socialnih težav.

8. Z vzgojnega vidika je temeljna življenjska nezrelost, ko človek ne obvlada vsakdanjih življenjskih obremenitev niti se ni pripravil tega nenehno učiti in beži v omamni opoj. Tako je spoprijem z alkoholizmom celo pedagoško-andragoško postopek.

Lahko bi naštevati še naprej alkoholične motnje z drugih vidikov in s tem odkrivali nove plasti alkoholizma, na primer z vidika dela, bivanjskega plast z vidika filozofske antropologije in podobne, toda kot ponazorilo večplastnosti je dovolj že to. Vsak resen spoprijem z alkoholizmom mora upoštevati vse te plasti in s tem tudi znanje strok, ki jih preučujejo. Zato je ta spoprijem lahko le interdisciplinaren.

Vloga prosvete pri sistematičnem spoprijemanju z alkoholizmom v družbi

Kakšno vlogo bi imela v tej interdisciplinarni povezavi prosveta, če bi se družba sistematično spoprijela z alkoholizmom?

Najprej, kakaj govorimo v pogojniku in ne v povednem načinu. Ker se tačas nobena družba sistematično ne spoprijema z alkoholizmom niti ne kaže, da se bo v bližnji prihodnosti. Družbeni spoprijem z alkoholno omamo si lahko zamisljamo le kot trajno, celostno in strokovno utemeljeno dejavnost; kratkotrajne, delne in amaterske akcije ne koristijo, pa najsi gre za »križarske vojne«
proti pijancem, za zdravljenje alkoholikov ali za volontaristične občasne podvige poučevanja prebivalstva o nevarnosti alkoholizma. Zlasti to zadnje je navadno bolj samoprevara za »umivanje vesti«
kot kaj drugega.

Zdi se, da bi sistematični spoprijem z alkoholizmom v neki družbi lahko vodila le politika s svojim celostnim vodstvom in organizacijskim delom, delovni napor pri tem pa bi bil zlasti na ravni prosvete in gospodarstva. Alkoholologija in druge stroke s tega področja bi morale pomagati s svojimi spoznanji in z

delom prispevati nepogrešljiv strokovni delež. Le tako bi bil spoprijem strokovno utemeljen in voden, s tem pa smisel in uspešen. Seveda obsega takšen spoprijem ravnotežje med splošnim preprečevanjem z ozaveščanjem prebivalstva in drugimi sestavinami, med zdravljenjem alkoholikov in urejanjem alkoholnih družin ter med socialno oskrbo neozdravljivih alkoholikov.

Pri sistematičnem spoprijemu neke družbe z alkoholno omamo bi torej imela prosveta zlasti dve veliki nalogi:

1. Večji del prosvetljanja in preventivnega ozaveščanja gre v družbi lahko sistematično le skozi prosveto in redno izobraževanje. Veliko pomembnejše pa je, da bi se pri vzgoji vpeljalo in intenziviralo življenjsko učne vedenjskih modelov, na katerih temeljijo zdravo življenje, skladni medčloveški odnosi in ozaveščeno poglobljeno človeško bivanje, saj so ti vidiki edina resna nasprotna utež nenehnega človeškega teženja k omami. Končno je metodika informiranja, prosvetljanja in vzgoje pedagoško andragoško postopek.

2. Tudi zdravljenje alkoholi-ka samo kot celostno urejanje

zakonski tovariš ali pa se zapirajo sami — je seveda edina možna družinsko urejanje alkoholizma. S tem imamo dokaj dobrih izkušenj.

Razsežnejše je področje ozaveščanja in premagovanja bivanjske zaznamovanosti tistih prosvetnih delavcev, ki izhajajo iz alkoholične ali podobno bolne družine. Za reševanje tega morale biti na vseh srednjih, visokih in visokih šolah, ki usposabljujejo za delo z ljudmi (ali nek ob teh šolah) posebne skupine psihosocialno higieno, ki bi delovale kot — danes tako modni — skupine za samopomoč in ob dobrem programu in vodstvu omogočale tistim, ki bi želeli odpravljati te globoke polžne vestne osebnostne travme. Seveda so takšne skupine mogoče tudi pozneje, deloma na seminarjih ali pa v posebnem »didaktičnem«
programu. Tudi glede tega imamo zelo dobre izkušnje.

Sklep

V razmerah zdajšnje civilizacije je težko najti osebnostno in socialno ravnotežje in takšen življenjski in sožitveni slog, da človek živel zdravo, da bi nenehno usklajal svoje medčlove-



Nande Vidmar: Zima, olje, 1929

družine ter življenjskega in sožitvenega sloga je precej andragoški postopek, zato se odpira na stičišču alkoholologije z andragogiko in pedagogiko še veliko novih spoznanj.

Kaj lahko naredi pedagoški delavec

Preidimo od pogojnika k povednemu načinu: kaj je konkretno »zaželeno in mogoče«, da bi storili prosvetni delavci na področju boja proti alkoholizmu ne glede na to, koliko se odloči družba za sistematičen spoprijem z njim.

Vsak prosvetni delavec bi moral biti med rednim študijem poučen o nekaterih temeljnih sodobnih alkohololoških spoznanjih, ki bi mu omogočila primerno ravnanje z otroki, učenci ali študenti, ki so v jedru svoje osebnosti zaznamovani z alkoholizmom iz svoje družine. To velja še posebno za člane šolskih svetovalnih služb, vzgojitelje v domovih učencev in zavodih, razrednike in učitelje zdravstvene vzgoje; ti bi se morali tudi dodatno usposobiti za nekatere praktične delovne prijeme (temu bomo namenili seminar, ki ga navajljamo ob teh člankih).

Zelo dobro bi bilo, če bi postopoma nekateri prosvetni delavci začeli ljubiteljsko sodelovati pri družinskem terapevtskem delu z alkoholiki. Tako bi obogatili alkoholologijo z novimi pedagoško-andragoškimi spoznanji in postali most za prenašanje alkoholološkega znanja v prosvetno stroko.

Za tiste, ki imajo alkoholizem v svoji družini — zapija se njihov

ške odnose zadovoljivo in da se zavedal smiselne bivanjske poglobljenosti. Beg v alkoholno omamo je eden od množičnih patoloških odgovorov na to resničnost. Pri spopadanju z alkoholizmom v teh razmerah ima prosvetno delo razredno vlogo: konične drug lahko vzgaja mladost v psihosocialni higieni — pravem antropološkem pomen tega pojma, ne v poučevanju drobnih moralizirajočih pravil.

Za to nalogo se mora današnja — tako nemočna in razvrednotena prosveta nanovo pripraviti. In sicer pedagoški delavec osebno in osebnostno, saj se človeka vzgaja bolj z osebnostjo kot z informacijo. Pedagoško delo mora od pomembnejših arterij, napajajo narod z duhovnim zdravjem. Prav od pedagoških delavcev je zelo odvisno, kakšno bo v prihodnje zdravje slovenskega naroda!

JOŽE RAMOVŠ

P. S. Vprašanjem v zvezi s pijanjem in alkoholizmom, ki jih v svojem delu opaža prosvetni delavec, bo namenjen seminar ALKOHOLIZEM IN PROSVETNO DELO. Seminar predvidoma v polletnih počitnicah in bo trajal tri dni. Vsebova bo predavanja, skupinsko izmenjavo izkušenj in srečanje z nekaterimi prosvetnimi delavci, ki so uspešno uredili problem alkoholizma v svoji družini. Pripravilo ga bo Društvo terapevtov za alkoholizem SR Slovenije. Vsi, ki jih seminar zanima, lahko dobe podrobnejši program seminarja, če pišejo na naslov: Društvo terapevtov za alkoholizem SRS, Bohoričeva 4, 6110 Ljubljana, p. p. 30.



Miroslav Zdovec: Speče njive, 1976



kultura

Najboljša glasila nagrajena

Srečanje pionirjev dopisnikov

23., 24. in 25. oktobra 1986 je bilo srečanje pionirjev dopisnikov. Srečanje mladinskih dopisnikov Slovenije so pripravili Zveza prijateljev mladine Slovenije, Svet zveze pionirjev Slovenije, Mestna in občinske prijateljke mladine v Ljubljani in uredništva: Pionirski list, Cican, Kurirček, Otrok družina, TV 15 — Naš tovariš, Radio Ljubljana, Radio Oper-Capodistria, Radio Maribor, Televizija Ljubljana, Dnevni list, Novi tednik — Celje, Slovenske novice, Večer, 7D, Murski list, Vestnik — Mura, Sobota, Ljubljanski dnevnik, Deljanski dnevnik, Kmečki glas, Tabor, Naša proga — G. Pikapolonica — LB, revija Glasbene mladine Slovenije in Pionirski vestnik.

Prvi dan srečanja so si mladi dopisniki ogledali film Poletje v dolini. Sledil je pogovor z avtorji filma, gosti in gostiteljice. Naslednji dan so si ogledali tiskane Dela, Ljudske pravice in mladinske knjige, in prostore radijske in televizijske Ljubljane. Mentorje je bil v družbenem središču občine Bežigrad organiziran strokovni posvet o likovni predmeti glasil, ki ga je vodil Branko Tušek, pogovor za okroglo mizo pa je vodila Manca Demšar.

Zadnji dan srečanja so si mladi dopisniki in gostitelji ogledali tiskarjevo domačijo v Račici. Tema pa je bila na osnovni šoli v Lašcu na ogled razstava slovenskih glasil, ki jo je pripravil Slovenski šolski muzej. Po kulturnem sporedu so podelili nagrade najboljšim glasilom.

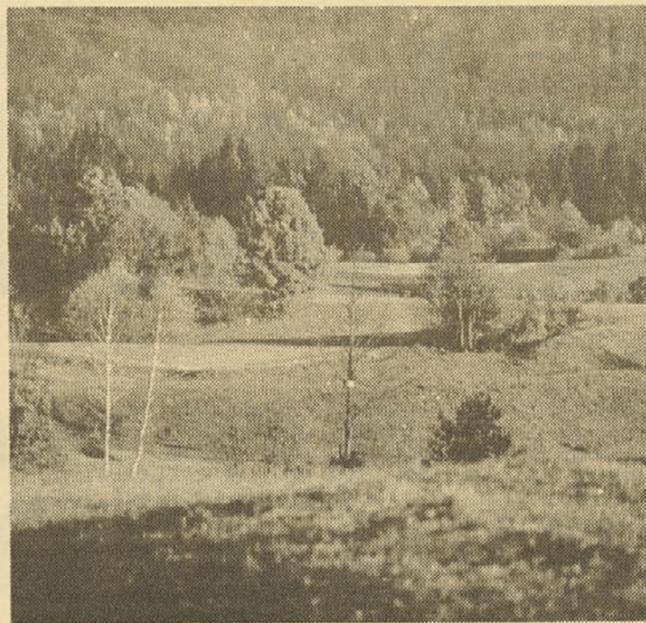
Iz 165 osnovnih šol je bilo poslanih na natečaj 246 števil, od tega 37 posebnih ali tematskih izdaj. Nagrada glasila, ki že več let dosegajo izjemno kakovost so: **VRTILJAK MLADOSTI** Osnovne šole Franc Bukovec, Medvode-Preska; **TRATE** Osnovne šole Cvetko Golar, Škofja Loka; **GLAS MLADIH** Osnovne šole Polzela; **STOPINJE MLADOSTI** Celodnevne osnovne šole Fran Roš, Celje; **VARDA** Osnovne šole Istrskega odreda, Gračišče.

Enakovredne nagrade za glasilo v celoti so prejeli: **JAVOROV LIST** Osnovne šole Col; **LOŠKA METLA** Osnovne šole Peter Kavčič, Škofja Loka; **STOPINJICE** Osnovne šole Vojnik in **MATIJEV ROD** Osnovne šole Matija Valjavec, Preddvor.

Nagrade za posebne dosežke — tematske številke: **NAŠE POTI** Osnovne šole Prešernove brigade, Železniki — za 3. tematsko številko ob 40. obletnici kovinarstva v Kranju; **TV 33** Celodnevne osnovne šole Stranice — za tematsko številko Bralna značka; **ČAVEN** Osnovne šole Dobrovlje — za tematsko številko Čaven od včeraj do jutri; **IZRAZI** Osnovne šole Narodnega heroja Rajka, Hrastnik, Enota Dol za **LIPOV LIST** — za tematsko številko v obliki miselnih vzorcev.

Posebno pohvalo je dobil almanah mladih literarnih ustvarjalcev v občini Trebnje — **SREČANJA**, za najboljšo likovno opremljeno glasilo pa so izbrali glasilo **GIORNI DI SCUOLA** iz Izole.

MARJETA DEMŠAR



Miroslav Zdovec: Brezi, 1975

Plesni seminar za učitelje

Odbor za plesno dejavnost pri ZKO mesta Ljubljana pripravlja že tretje šolsko leto seminarje za učitelje na razredni stopnji in mentorje plesnih krožkov na osnovnih šolah ljubljanskega območja. Tako so v prvi polovici oktobra pripravili kot nadaljevanje v maju začete letošnjega sklopa predavanj seminar, udeležilo pa se ga je 46 (število se vsakokrat suče okoli 50) slušateljev iz 21 šol. Vsi so prejeli tudi strokovno gradivo trajne vrednosti. Vsebina tokratnih predavanj je bila: Ljudske otroške rajalne igre in plesi ter umetne otroške rajalne igre in otroško gibno ustvarjanje. Predavala sta Mirko Ramovš z Glasbeno-narodopisnega inštituta in Breda Kroflič z ljubljanske Pedagoške akademije. Prostore je dala na voljo pod ugodnimi pogoji osnovna šola Ledina.

Z obravnavanimi vsebinami — kot pravi vodja seminarja Breda Kroflič — želijo približati učitelju plesno vzgojno področje. Le-to namreč v osnovni šoli nima svojih ur, kot vsebina kulturno-umetnostne vzgoje in kot dejavna učno-vzgojna metoda pa se lahko vključuje v vsa vzgojno-izobraževalna področja. Temelj plesne vzgoje je predvsem naravno otrokovo gibanje. Učitelj naj bi mu čim več tega omogočil in z gibalnimi dejavnostmi podal tudi učno-vzgojne vsebine. Otrok tako sprošča duševno in

telesno napetost in utesnjenost, doživlja zadovoljstvo, ker ga pač tako delo pritegne in zaposli. Poleg teorije učitelji na seminarjih tudi praktično sodelujejo in ustvarjajo. Tako si pridobivajo novo vsebinsko in metodično znanje in spodbude za ustvarjalno vzgojno delo.

Tokrat je seminar obravnaval številne možnosti gibno-plesnih dejavnosti pri urah glasbene vzgoje. Slušatelji so sistematično povezovali v doživeto celoto petje in rajanje po učnem načrtu glasbene vzgoje za razredno stopnjo. Praktično so preskušali in se učili slovenskih ljudskih plesov, rajalnih iger s petjem. V drugem delu seminarja so tudi sami ustvarjali, oblikovali rajalne motive ob umetnih otroških pesmih, ki jih vsebuje učni načrt. Hkrati so se tudi metodično spopolnjevali, kako spodbujati učence k ustvarjanju v skupini, h gibnemu ustvarjanju, enemu najelegantnejših načinov človekove dejavnosti.

Letos sta v načrtu še dva seminarja. Predavala naj bi Iko Otrin na temo sistem glasbeno-ritmične vzgoje ter Meta Zagorc o družabnih plesnih igrah. Organizatorji razmišljajo, da bi vnaprej vabili še udeležence iz šol srednjega usmerjenega izobraževanja.

BRANKO DOBRAVC



Miroslav Zdovec: Pomladne vode, 1976

Večelnik in druge velebnne oblike

VPRASHANJE:

Večkrat sem že razmišljala, na kako veliko načinov lahko izrekamo povedi in prepovedi. Pri študiranju slovnice pa me je začudilo, da je gradivo obdelano v dveh poglavjih: *Glagolski naklon in Skladenjski naklon*. Zakaj je to, kar vsebinsko spada skupaj, v slovnici ločeno?

Danica

ODGOVOR:

To je preprosto vprašanje, odgovoriti nanj pa ni lahko. V slovnici so predstavljene najprej oblike, nato pa njihova raba (pomeni). Najbrž bi se dalo ubirati tudi nasprotno pot: od pomenov k oblikam. Kadar nekateri jezikoslovci, didaktiki ali drugi ljudje govorijo o funkcionalni ali komunikativni slovnici, si najbrž predstavljajo eno tako vrsto slovnice. Žal pa Slovencem take slovnice še ni nihče napisal, nekateri drugi narodi jih namreč imajo. Ravno pri izrekanju zapovedi, prepovedi, prošnji ali želja se da izrekanje zapovedi in prepovedi, mogoče pa je velevati še z drugimi oblikami.

Oglejmo si to ob zgledu:

- Prvi mi vrata!*
- Prvi mi odpreti vrata!*
- Prvi mi takoj odpre vrata!*

V prvem primeru je ukaz izražen s pripono (-i-), v drugih dveh pa z prednamni (daj, da). Oblike, ki se delajo z morfemi (končnicami, priponami), spadajo v oblikoslovje; one, ki se dosegajo z besedami, pa v skladnjstvo. To je torej razlog, da je pomensko enotno gradivo v slovnici razdeljeno v različnih delih.

Če res želite združiti, kar pomensko spada skupaj, obdelajte z učenci glagolski in skladenjski naklon sočasno. Predlagam, da to obravnate dve učni uri.

Najprej zbirajte vse mogoče zapovedi in prepovedi (da bodo vsi učenci zaposleni, naj vsak zase zapisuje na list papirja vse ukaze in napovedi, ki jih velikokrat dobiva):

- Zbudi se, zaspane! Zobe si umij! Nesi ven smeti. Pospravi svojo sobo. Pojdi v trgovino po mleko in kruh. Pojdi se učiti. Spati! Govori v tihem stavku! Beri na glas! Na rob napiši datum.*
- Ne srebaj juhe! Ne vrtaj s prstom po nosu! Ne pij mrzle vode! Ne roba! Ne pozabi zakleniti vhodnih vrat. Ne podi se po avli! Ne klepetaj.*

Nabrlo se bo zelo veliko gradiva. Prepričali se boste, da je vse naše vzgajanje sestavljeno iz ogromnega števila velebnih povedi.

Gotovo se bodo pojavile tudi različne slovnicične oblike za izražanje istega ali podobnega pomena. Doma to gradivo pregledj, uredi in ga nato pri naslednji učni uri z učenci natančneje obdelajte.

- Našli boste veliko takihle dvojic:*
- Ugasni tranzistor! (Večelnik)*
- Bi ugasnil tranzistor?! (Pogojnik)*
- Pojej ješprenj! (Večelnik)*
- Boš pojedel ješprenj! (Prihodnjik)*
- Matjažek, vrzi žogo! (Večelnik)*
- Matjažek, vrgel! (Preteklik)*
- Vstani! (Večelnik)*
- Nadja, petnajst minut čez sedem je že. (Sedanjik z opuščnim velebnikom)*
- Umij si noge! (Večelnik)*
- Jure, noge ti smrdijo kot gnoj! (Sedanjik z opuščnim velebnikom)*
- Ne laži! (Večelnik)*
- Zakaj pa lažeš? (Sedanjik v obliki vprašanja)*
- Ne prepirajta se! (Večelnik)*
- Ne se prepirati! (Nedoločnik)*
- Očisti si čevlje! (Večelnik)*
- Daj si očistiti čevlje. (Daj in nedoločnik, ti, pogovorni velebnik)*
- Daj mi mir. Mouš me. (Večelnik z utemeljitvijo v sedanjiku)*
- Miir! (Nepopolni ali neglagolski stavek, podaljšan samoglasnik)*
- Ne gugaj se na stolu! Zlomil ga boš. (Večelnik z utemeljitvijo v sedanjiku)*
- Dol s stola! (Nepopolni stavek)*

Primerjave teh povedi bodo lahko izvrstno izhodišče za razpravljanje, kakšen odtonek prijaznosti, strogosti ali česa drugega se kaže v tej ali oni obliki za velevanje. Učenci bodo tudi znali presojati, v kakšnih okoliščinah in s kakšno čustveno prizadetostjo se izreče ta ali ona poved in če glede na to zasluži klicaj ali ne. (Mimogrede pa boste spoznali, da bi bilo sestavljanje sistematično pomensko zasnovane slovnice zelo težko delo, saj je neverjetno veliko različnih oblik za izražanje istega ali podobnega pomena.)

FRANCE ŽAGAR

Slovenščina v vzgoji in izobraževanju

Ureja Stanko Šimenc

Naša šolska glasila

Šolska glasila imajo na Slovenskem že več kot stoletno tradicijo, v zadnjih dvajsetih letih pa so doživela pravi razcvet. Prav malo šol je še, kjer vsaj občasno ne bi izdali informativnega lista ali literarnega almanaha. To dejavnost spodbujajo: šolska svetovalna služba, Zveza prijateljev mladine Slovenije, ki že osemnajsto leto pripravlja ob srečanjih mladih dopisnikov tudi predavanja za osnovnošolske mentorje in pionirje ter razpisuje tekmovanje za najboljši šolski list; Zveza kulturnih organizacij prireja seminarje za mentorje kulturnih društev in literate začetnike ter izdaja njim namenjeno revijo Mentor, Zveza socialistične mladine Slovenije pa je v sedemdesetih letih lotila predavanj o obveščanju in izdala brošuro Informiranje v šolah.

Večino osnovnošolskih glasil izdaja pionirska organizacija, najpogosteje pa nastajajo v novinarskih, dopisniških, literarno-ustvarjalnih, literarno-raziskovalnih krožkih ali v nekakšni kombinaciji nastetih. Ni pa malo šol, iz katerih še zmeraj prihajajo zgolj zbirke spisov iz šolskih zvezkov. Kritični bralci razočarani opažajo, da šola otroke, v zameno za njihovo živost in prvinskost, uči, naj se prilagajajo pričakovanjem odraslih. Napisani so bili očitki, da šolniki »vzgajajo mlade starčke«, ljudi prejšnjega sveta, konvencij, fraz in obrazcev, in predlogi, naj bi mlade časnikarje vodil kdo, ki ni zaposlen v izobraževanju.

Veliko kakovostnih slovenskih šolskih glasil pa me kljub vsemu prepričuje, da bi bilo zelo dvomljivo »odganjati« glasilo od pouka. Atribut »šolski« mi pomeni, da je glasilo v sodobni šoli sestavni del učnega procesa. Napake nastanejo tam, kjer učitelji zastarele metode poučevanja prenašajo v krožke, saj bi bilo potrebno prav nasprotno: neformalne oblike in izkušnje dela z mladimi v obšolskih dejavnostih naj pozivljajo redne ure pouka. Literarna vzgoja je uspešnejša, če otroke usmerjamo v literarno ustvarjalnost, branje in študij, kakor če jim učitelji le predavajo spoznanja, ki so si jih bili sami nabirali več desetletij. Mladi se ob pisanju za svoj časnik učijo jezika (od pravopisa do stilistike) in postajajo kritični do svojega in tujega pisanja, spoznavajo funkcijsko zvrstnost jezika in se trudijo svoje misli jezikovno najustrezneje oblikovati in jih razložiti bralcem. Mentorjevo delo mora biti po literarno-teoretičnih, jezikoslovnih in časnikarskih menilih neoporečno — toda v prvi vrsti naj bi ga vrednotili s pedagoškega stališča.

Mnogi osnovnošolci obvladujejo široko pahljačo pisanja. Lotevajo se umetnostnih in publicističnih besedil, z objavami raziskovalnih nalog pa nam kažejo, da stopajo tudi na področje strokovnih jezikov. Mladi časnikarji pišejo članke, poročila, komentarje, reportaže, pisma, intervjuje, ocene, kritike, dnevnike in kronike, literati pa povečini krajše povesti, črtice, pravljice, humoreske, pesmi in igrice. Prevajalci že v višjih razredih osnovnih šol slovenijo krajša tuja literarna dela. (Tako se ob strukturah drugega jezika zaveda avtonomnosti slovenščine in se kasneje laže rešijo nadzorovanih vdorov neslovenskih jezikovnih prvin v svoj govor in pisanje, pri prevajanju pesmi pa se spoprimejo z literarnoteoretičnimi problemi in spoznavajo kulture drugih narodov.) Na zabavnih straneh glasil objavljajo izide anket, uganke, rebuse, križanke, šale, anekdote, stripe in še kaj podobnega. Posebno poglubenost zasledimo v vedno boljših tematiziranih številkah: listamo po literarnih almanahih, domoznanskih in etnoloških zapisih, priložnostnih publikacijah, predstavitev raziskovalnih nalog, knjžičah o starih družabnih igrah...

Veliko let so bili domala vsi srednješolski listi literarni. Po vztrajni akciji ZSMS, z uvajanjem samoupravljanja v šole in ob spremembah učnih načrtov pouka slovenskega jezika se število informativnih listov povečuje. Ob koncu 70. let naj bi na 24,3 % slovenskih srednjih šol izdajali literarno in informativno glasilo posebej, 36,5 % šol naj bi imelo samo literarne in 39,1 % informativne liste. Pogosto je mladinska organizacija pripominjala, naj bi bile politične informacije poglavitne, literatura pa zgolj dodatek. Dilema literatura ali informatorji se mi zdi odveč. Zakaj ne bi imeli obojega?! Večje težave vidim v tem, da so tradicionalno kakovostna glasila, kakršna poznamo z nekaterih osnovnih šol, na srednjih zelo redka. Od časa do časa se enkrat tu in drugič tam dvigne odlični list, po nekaj številkah pa zamre ali zdrkne v povprečje. Kaže, da je srednješolsko glasilo odvisno predvsem od nadarjenosti in prodorne skupine učencev. Mladinci se radi pritožujejo nad pasivnostjo učiteljev in mentorjev, ti pa jim očitke vračajo. Poglavitni vzrok, zakaj mnoga srednješolska uredništva ne delajo, kot bi bilo prav, je predvsem v mentorjevem odnosu ex cathedra do dijakov. Srednješolci zavračajo pokroviteljske mentore, detektive slabega jezika, napaknih idej ali nerodnega sloga. Pisatelj Lojze Kovčič, ki je bil več let v ljubljanskem Klubu mladih književnih ustvarjalcev svojim varovancem soigral v ustvarjalni igri, je o mentorstvu dejal: »Ne bom jih usmerjal po svojem okusu, nazorih, estetskih normah, po svoji subtilnosti, po svoji fantaziji... Edina pot je priti do transmissi je med mentorjem in mladincem.« Večkrat sem se že spraševal, zakaj na straneh srednješolskih listov težko najdem tudi učiteljev prispevek.

Srednješolska glasila dosegajo največjo kakovost v esejizmu, iskrenih in brezkompromisnih kritikah in v od časa do časa dobri literaturi. Veliko možnosti, ki jih ponuja ta medij in ki jih v osnovnih šolah že odpirajo, pa so v srednjih šolah še neizrabljene.

Šolska glasila so najboljša, kadar so sad ustvarjalne igre, sodobnega problemskega pouka, odprtosti šolskega kolektiva in tovariškega sodelovanja med mladimi in mentorji.

MIHA MOHOR

DOSTAVEK

V 17. številki Prosvetnega delavca je izšel informativen članek Ekspresionizem in nova stvarnost v Moderni galeriji. Zaradi krajsanja s.a bila smiselno okrnjena dva poudarka: 1. Poleg nedosegljivih umetnin, žal, manjkajo dosegljive. 2. Kljub pomanjkljivosti pa lahko razstavo brez zadrege prikazemo tudi zunaj Slovenije. IGOR GEDRIH

Po 4. členu Zakona o nagradah in priznanjih Stanca Žagarja
Uradni list SRS, št. 878)

**ODBOR ZA PODELJEVANJE
ŽAGARJEVIH NAGRAD IN PRIZNANJ
RAZPISUJE**

Žagarjeve nagrade in priznanja

I. V letu 1987 bo podeljenih 7 Žagarjevih nagrad in 3 Žagarjeva priznanja.

II. Žagarjeve nagrade in priznanja bodo podeljena za izredne uspehe na vzgojno-izobraževalnem področju.

Za nagrade so lahko predlagani posamezni zaslužni delavci ali skupine delavcev, ki so dosegli izredne uspehe pri napredku vzgoje in izobraževanja, pri uveljavljanju socialističnega samoupravljanja ter druge izredne dosežke pri delu v vzgojno-izobraževalnih in vzgojno-varstvenih organizacijah združenega dela kakor tudi z vzgojno-izobraževalnim delom na drugih področjih ali z organiziranjem vzgojno-izobraževalne dejavnosti, s strokovnimi in raziskovalnimi deli ter pri oblikovanju učnih sredstev.

Za priznanja so lahko predlagane organizacije združenega dela, delovne skupnosti, družbene organizacije in društva, ki so na področju vzgoje in izobraževanja dosegli izredne uspehe.

III. Kandidate za podelitev Žagarjevih nagrad in priznanj lahko predlagajo:

- krajevne skupnosti
- organizacije združenega dela
- samoupravne interesne skupnosti
- družbeno-politične skupnosti in organizacije
- društva in družbene organizacije
- Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo

— Zavod SR Slovenije za šolstvo

Predlogu za podelitev nagrade je treba priložiti:

1. Podrobno utemeljitev predloga;
2. Življenjepis s podatki iz življenja in dela kandidata;
3. Mnenje sveta ali drugega ustreznega organa upravljanja organizacije, v kateri je kandidat zaposlen;
4. Mnenje Zavoda SRS za šolstvo oziroma njegove organizacijske enote (razen za področje visokega šolstva)
5. Mnenje KO za kadrovska vprašanja pri OK SZDL.

Predlogu so lahko priložena tudi dodatna mnenja oziroma priporočila drugih organizacij, društev ter priznanih strokovnjakov

Predlogu za podelitev priznanja je treba priložiti:

1. Podrobno utemeljitev predloga;
2. mnenje predsedstva OK SZDL;
3. mnenje Zavoda SRS za šolstvo oziroma njegove organizacijske enote.

Predlogu so lahko priložena tudi dodatna mnenja oziroma priporočila drugih organizacij, društev ter priznanih strokovnjakov.

VI. Odbor bo upošteval le tiste predloge, ki bodo odposlani do vključno 31. 12. 1986 v zaprti kuverti na naslov: **Izobraževalna skupnost Slovenije, Ljubljana, Aškerčeva 9 — z oznako »Razpis Žagarjevih nagrad in priznanj«.**

V. Slovesna podelitev Žagarjevih nagrad in priznanj bo v petek, 27. marca 1987.

ODBOR

**ZA PODELJEVANJE ŽAGARJEVIH NAGRAD
IN PRIZNANJ**

**UNIVERZA EDVARDA KARDELJA
FAKULTETA ZA TELESNO KULTURO
LJUBLJANA, Gortanova 22**

objavlja

po sklepu Izvršnega odbora z dne 19. 5. 1986 ponudbo za prodajo naslednjih osnovnih sredstev:

- | | |
|--|---------------------------------|
| 1. tiskarski stroj Geha — 2000S — generalno obnovljen — leto nabave 1979 | izključna cena
1.500.000 din |
| 2. ročni razmnoževalnik — ciklograf — 1977 | 50.000 din |
| 3. pisalni stroj Olympia International — 2 kom. — 1978 | 100.000 din |

Licitacija bo dne 4. 12. 1986 ob 14. uri v pritličju Fakultete za telesno kulturo, Ljubljana, Gortanova 22.

Informacije o pogojih prodaje dobite na sedežu fakultete do 3. 12. 1986.

Udeleženci licitacije bodo morali pred začetkom licitacije plačati varščino v višini 20% od izključne cene v računovodstvu fakultete. Kupec bo moral blago plačati do 8. 12. 1986 s prometnim davkom vred. Če kupec ne bo plačal celotne kupnine v navedenem roku, se bo blago ponovno dalo na javno licitacijo, kupec pa bo izgubil pravico do povračila varščine.

**ZASAVSKI SREDNJEŠOLSKI CENTER MIHA MARINKO
TOZD SREDNJA ŠOLA ELEKTROTEHNIČNE USMERITVE
ZAGORJE OB SAVI**

**Zbor delavcev
razpisuje prosta dela in naloge**

— **UČITELJA ZGODOVINE** za nedoločen delovni čas; začetek dela takoj.
Pogoj: visoka izobrazba po Zakonu o usmerjenem izobraževanju.

Prednost imajo kandidati z dodatno smerjo B geografija ali sociologija.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratek opis dozdajšnjega dela pošljite na naslov: Cesta zmage 3a, Zagorje ob Savi.

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po sklepu zbora delavcev.

**Svet
PRVE OSNOVNE ŠOLE CELJE**

razpisuje prosta dela in naloge
— **RAVNATELJA ŠOLE**

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev določenih z Zakonom o združenem delu in Zakonom o osnovni šoli ter z Družbenim dogovorom o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v občini Celje izpolnjevati še te pogoje:

- višja ali visoka izobrazba pedagoške smeri
- najmanj 5 let delovnih izkušenj v vzgojno-izobraževalnem delu po opravljenem strokovnem izpitu
- predložiti morajo zasnovo razvojnega programa šole.

Kandidat bo imenovan za 4 leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 15 dneh po objavi razpisa
Švetu Prve osnovne šole Celje, Vrnčeva 13, s pripisom »za razpisno komisijo«.

O izidu razpisa bodo obveščeni v 15 dneh po izbiri.

**Delovna skupnost
SREDNJE TEKSTILNE ŠOLE SEVNICA**

razpisuje dela in naloge

— **UČITELJA BIOLOGIJE IN NARAVOSLOVJA**

Navedena dela in naloge razpisujemo za nedoločen čas z delovnim časom, ki je krajši od polnega (60%), učitelj pa mora izpolnjevati pogoje v skladu z ZUI.

Kandidati naj pošljejo prijave v 8 dneh po objavi razpisa z dokazili o izobrazbi. O izbiri bodo obveščeni v zakonitem roku.
Začetek dela po dogovoru.

Prijave naj pošljejo na naslov:
SREDNJA TEKSTILNA ŠOLA SEVNICA, Savska cesta 2, 68290 SEVNICA.

SVET GLASBENE ŠOLE TRBOVLJE

razpisuje dela in naloge

— **RAVNATELJA**

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, določene s 511. členom Zakona o združenem delu, pogoje iz Zakona o glasbeni šoli, določilo Družbenega dogovora o kadrovske politiki, ter imeti:

- višjo ali visoko izobrazbo ustreznega glasbenoizobraževalnega zavoda
- 5 let delovnih izkušenj v glasbenovzgojnem delu

Mandat traja 4 leta.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov:
Glasbena šola Trbovlje, Keršičeva 50 a z oznako »za razpisno komisijo«.

Kandidati bodo obveščeni o izidu razpisa v 8 dneh po izbiri.

Zori Lah v spomin

Ko so se odpravili na minule šolske počitnice tisoči učencev, je odšla na svoj končni počitek učiteljica Zora Lah. Najprej sem onemela nad grozljivo resnico, danes pa že lahko urejam spomine in zbiram misli na človeka, ki mi je bil drag sodelavec in prijatelj. Srečali sva se leta 1958 na osnovni šoli v Kamnici pri Mariboru in potem skoraj celo desetletje preživeli v skupnem delu. Biti Zorin sodelavec je bila sreča, še večja sreča pa je bila biti Zorin učenec. Na stotine jih je, ki so z njo preživeli prvo šolsko leto, nekoliko manj tistih, ki jih je spremljala vse do petega razreda. Takemu razredu sem nekoč postala razredničarka in učiteljica slovenskega jezika tudi jaz. Učenci, ki jih je pet let obisko-

vala Zora, so bili nekaj posebnega: delovno zagnani, željni nje, samostojni, široko razgledni, do visoke stopnje intelektualno razviti in kolektivno delovni, polni zanimanja za in obšolsko delo. Prevzeti učence je bila tudi velika odgovornost in Zora mi jo je pogosto izpolnjevala. Hvaležna ji. Spoštovati je znala slehernega učenca, ga spoznavati in mu pomagati k napredku. Morda bila prav zato v množici različnih značajev med pedagoškimi delavci marsikdaj nerazumljena, sta bila marsikateremu bolj avtoritativnost in sam učni model. A danes vem, da bi naša država potrebovala še veliko več takšnih pedagoških delavcev. **MARICA ČERNČIČ**

Vabilo

Z dajanjem svoje krvi lahko naredite največ, kar lahko storijo ljudje za človeka. Zato vas pričakujemo na krvodajalski akciji. Prijave sprejema občinski odbor Rdečega križa, v delovnih organizacijah pa aktivist RK odgovoren za krvodajalstvo.

NOVEMBER 1986

KROPA	25.
BOHINJSKA BISTRICA	26.
KUNGOTA	27.
TRŽIČ	27., 28.

DECEMBER 1986

KOČEVJE	2., 3.
VRHNIKA	4., 5.
LJUBLJANA-ŠIŠKA	9., 17.
LJUBLJANA CENTER	10., 23.
LJUBLJANA MOSTE-POLJE	11., 24.
ŽALEC	12.
LJUBLJANA VIČ-RUDNIK	16., 29.
LENDAVA	18., 19.
POSTOJNA	25., 26.
LJUBLJANA-BEŽIGRAD	30.
LJUBLJANA MESTO	31.
SELNICA	4.
STARŠE	5.
HOČE	12.
RACE	26.

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE

Gorenjski geografi na ekskurziji pod Stolom

Gorenjski geografi, ki poučijo na osnovnih in srednjih šolah, smo 20. septembra obiskali arheološko najdišče Ajdov.

Zbrali smo se v Zirovnici. Kustos Gorenjskega muzeja Andrej Valič nas je v lepem, sončnem sobotnem juru pozdravil s spodbudnimi besedami in 22 geografov se je razvrstilo v kolono, ki je sledila našemu vodniku v strmine kolovoza nad vasjo Potoki. Dobro uro smo preskušali našo kondicijo — končno pa smo zagledali skalovje Ajdne, 1048 m pod Stolom. Stali smo na odmaknjem, strmem kamnitem vršcu ob južnem vznožju Stola. Od tam se nam je ponujal izjemen pogled na gorenjsko raven: kakor na dlani so se pod nami razprostirali jeseniška dolina z rdečkasto meglico, blejski kot z jezerom, v ozadju pa nad zelenimi planotami Pokljuke in Mežaklje veličastna panorama Julijcev.

Potem smo prisluhnili našemu vodniku, ki je zanimivo in strokovno predstavil arheološko najdišče: nastalo je ob preseljevanju narodov v pozni rimski dobi, nekako v 5. stoletju. Zgodovina se zakriva ime ljudstva, ki je prebivalo tod več stoletij — imenujmo jih Ajdi, ukvarjali so se z železorstvom, živinorejo in z lovom. Izdelovali so značilno oblikovano keramično posodo, v okoliških krajih pa živahno menjavali uporabne trgovske in kulturne dobrine. Na tem odmaknjem, a varnem kraju so zgradili naselbino,

ki nas s svojo gradnjo in domnostjo še danes preseneča. Prisanja o Ajdih so se ohranila v ljudskem izročilu naših predkov in bila podlaga za začetek kopavanja.

Vsekakor bo v prihodnje izjemno zanimivo, če se bodo geografi bomo imeli pri tem, da bodo pripravili predmetno nalogo, ko bomo v demu rodu predstavljali življenje in delo nekdanjih Ajdov.

Po ogledu smo se odpravili v Valvasorjevega planinskega doma. Še malo, in pot se je preselila v dolino Završnice, kjer se končali našo ekskurzijo.

Ob koncu tega zapisa naj ob zornem na misel, da take ekskurzije pomembno strokovno in pedagoško pripomorejo k izobraževanju članov Geografskega društva Gorenjske. Zato naj bi postala stalna praksa, ki bi bogatila teoretično pedagoško delo društva.

Člani društva smo tudi sklenili, da bomo ob koncu letošnjega leta obvestili širšo javnost o pesni delovanju gorenjskih geografov in o naših prihodnjih načrtih. Naj bi bil naš začetek širjenja geografskih spoznanj med ljudmi prispevek k odkrivanju naravnih lepote naše dežele, da bo poslušalstvo Slovenija — moja dežela bogatejša in vtakno v vsakdanje delovnega človeka ter mu pomagalo pri delu in izrabi prostih ur. **MATJAŽ MIKLAVČIČ**

Posvetovalnica za učitelje — da ali ne?

Novembra smo vas obvestili o tem, da je Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše v Ljubljani pripravljen enkrat na mesec — ponujen je bil vsak prvi četrtek v mesecu med 12. in 14. uro — nameniti čas svojih psihologov, pedagogov, defektologov, zdravnikov in socialnih delavcev za pomoč učiteljem, ki bi se želeli posvetovati s strokovnjaki o različnih vprašanih svojega vzgojno-izobraževalnega dela. Prvo napovedano srečanje je minilo, strokovnjaki so čakali, učiteljev pa ni bilo. Ob tem se moramo vprašati, ali učiteljem ni do tega, kar ponuja Svetovalni center.

V Svetovalnem centru menijo, da ob prvem neuspehu ne kaže obupati. Izkušnje so pokazale, da si novosti le počasi utirajo pot. Tako je bilo s prostovoljnimi delom, ko ga je Svetovalni center začel uvajati, zdaj pa se je že povsem uveljavilo in tako je bilo tudi z drugimi pobudami. Torej: posvetovalnica za učitelje bo, in to v četrtek, 4. decembra ob 12. uri. Strokovnjaki Svetovalnega centra bodo z vami do 14. ure, seveda, če jih boste obiskali. Če imate kakšne težave v zvezi s psi-

hosocialnim razvojem otrok in druga vprašanja o vzgojno-izobraževalnem delu v šoli — ni nujno, da so povezana z obravnavo vašega učenca v Svetovalnem centru — vam bodo strokovni svetovalci centra pri tem pomagali. To bo lahko pogovor posameznega učitelja s strokovnjakom ali z več strokovnjaki Svetovalnega centra ali pa — če se boste tako dogovorili — pogovor o postavljenem vprašanju v skupini (udeleženci skupaj s strokovnjaki Svetovalnega centra). Vsebinsko pogovora boste določili vi, o obliki in načinu dela pa se boste lahko dogovorili.

Če tudi tokrat ne bo odziva, bodo v Svetovalnem centru skušali najti primernejši čas. Prepričani so, da prvi neuspeh ni posledica nezanimanja učiteljev za to svetovanje.

Na koncu še pobuda: oglasite se in povejte svoje mnenje o ponujeni obliki svetovanja. Predloge sporočite Svetovalnemu centru na naslov: Gotska 18, Ljubljana ali po telefonu (061) 575-195. Do nadaljnjega pa velja: posvetovalnica je vsak prvi četrtek v mesecu med 12. in 14. uro.

Ustanovitelj: Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti ter izobraževalna skupnost Slovenije — Izhaja štirinajstredno med šolskim letom.

Izdajateljski svet ČZP Prosvetni delavec: predsednik Aleš Golja, Bogdan Čepič, Tea Dominko, Leopold

Kejzar, Marjana Kunej, Jože Miklavc, Vida Nered, Albin Puclin, Alenka Pučko, Marija Skalar, Janez Sušnik, Jože Valentinčič, Viktor Žorž
Direktor: Jože Valentinčič

Uredniški odbor: Geza Čahuk, Tea Dominko, Jure Gartner, Marjana Kunej, Rudi Lešnik, Barica Marentič-Požarnik, Veljko Troha, Jože Valentinčič, Marija Velikonja, Majda Vujović

Uredništvo: Jože Valentinčič, glavni urednik, Marjana Kunej, odgovorna urednica, Tea Dominko, tehnična urednica.

Naslov uredništva in uprave: Poljanski nasip 28, t. št.: 315-585, poštni predal 21, Ljubljana 61104

Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za leto 1986 znaša 1600 din za posameznike in 2600 din za organizacije. Za upokojene prosvetne delavce in študente pedagoških smeri znaša naročnina 1200 din na leto.

Posamezna številka stane 100 din, pri povečanem obsegu pa 150 din. Številka tekočega računa: 50101-603-46509.

Tiska ČTP Ljudska pravica. ISSN 0033-1643
Po mnenju Republiškega komisija za vzgojo in izobraževanje časnik »Prosvetni delavec« prost temeljnega prometnega davka od prometa proizvodov (glej 7. točko 1. odstavka člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu).